

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. WATHELET
представено на 13 септември 2016 година¹

Дело C-104/16 P

**Съвет на Европейския съюз
срещу**

Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario)

„Жалба — Споразумение под формата на размяна на писма между Европейския съюз и Кралство Мароко — Реципрочна либерализация по отношение на селскостопански продукти, преработени селскостопански продукти, риба и рибни продукти“

Съдържание

I –	Въведение	4
II –	Обстоятелства, предхождащи спора	5
III –	Жалбата пред Общия съд и обжалваното съдебно решение	7
IV –	Производството пред Съда	8
V –	По допустимостта на жалбата	9
	A – Доводи на страните	9
	Б – Анализ	9
VI –	По съществуването на жалбата	10
	A – Главно искане	10
	1. По първата част от второто основание в жалбата, доколкото се отнася до прилагането на споразумението за либерализация спрямо Западна Сахара.....	11
	а) Доводи на страните	11
	б) Анализ	12

¹ — Език на оригиналния текст: френски.

i) Статутът на Западна Сахара, определен в член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, и последиците от него	14
ii) Липса на признаване от Съюза и държавите му членки на суверенитета на Кралство Мароко върху Западна Сахара	17
iii) Как стои въпросът с прилагане de facto спрямо територията на Западна Сахара, което би представлявало „по-късна практика“?	18
iv) Относителното действие на договорите (pacta tertiis nec nocent nec prosunt)	20
Б – При условията на евентуалност	23
1. По първото основание, изведено от грешки в правото, свързани с процесуалната правоспособност на Front Polisario пред юрисдикциите на Съюза.....	23
a) Доводи на страните	23
б) Анализ	24
2. По второто основание, изведено от грешки в правото, свързани с процесуалната легитимация на Front Polisario	27
a) По първата част, доколкото засяга естеството на спорното решение	27
i) Доводи на страните	27
ii) Анализ	27
б) По втората част, свързана с прякото засягане на Front Polisario	29
i) Доводи на страните	29
ii) Анализ	30
– По въпроса дали непривилегировани жалбоподатели могат да бъдат „пряко засегнати“ от решения на Съвета за сключване на международни споразумения	30
– По понятията „пряко засягане“ и „директен ефект“	31
в) По третата част, свързана с личното засягане на Front Polisario	34
i) Доводи на страните.....	35
ii) Анализ.....	35
В – Отново при условията на евентуалност	37
1. По третото основание, изведено от грешка в правото, свързана с контрола, упражняван от Общия съд върху правото на преценка, с което разполага Съветът в областта на външноикономическите отношения	37
a) Доводи на страните	37

б) Анализ	38
2. По четвъртото основание, изведено от това, че Общият съд се е произнесъл ultra petita	41
а) Доводи на страните	41
б) Анализ	41
3. По петото основание, изведено от грешки в правото, свързани с прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз и на принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси	42
а) По първата част, свързана със задължението за разглеждане на въпроса относно зачитането на основните права	42
i) Доводи на страните	42
ii) Анализ	43
– По допустимостта на основаниято в жалбата за отмяна на Front Polisario, изведено от нарушение на основните права	43
– По възражението, изведено от неправилно тълкуване и прилагане на Хартата на основните права	44
б) По втората част, свързана със задължението за разглеждане на въпроса за съответствието на споразумението за либерализация с член 73 от Устава на Организацията на обединените нации и с принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси	48
i) Доводи на страните	48
ii) Анализ	49
4. По шестото основание, изведено от грешка в правото, свързана с обхвата на отмяната на спорното решение	51
а) Доводи на страните	51
б) Анализ	52
VII – По съдебните разноски	53
А – По главното искане и при условията на евентуалност	53
Б – Отново при условията на евентуалност	53
VIII – Заключение	54

I – Въведение

1. С жалбата си Съветът на Европейския съюз иска да се отмени решението на Общия съд на Европейския съюз от 10 декември 2015 г., *Front Polisario/Съвет* (T-512/12, EU:T:2015:953, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“), в частта, в която отменя частично Решение 2012/497/ЕС на Съвета от 8 март 2012 година за сключване на Споразумение под формата на размяна на писма между Европейския съюз и Кралство Мароко за реципрочни мерки за либерализация по отношение на селскостопански продукти, преработени селскостопански продукти, риба и рибни продукти, за замяна на протоколи № 1, № 2 и № 3 и приложенията към тях и за изменение на Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Кралство Мароко, от друга страна² (наричано по-нататък „спорното решение“), „в частта, в която одобрява прилагането на споразумението в Западна Сахара“.

2. Настоящото дело е от голямо значение, защото поставя няколко трудни въпроса. На първо място, Съдът ще има повод да уточни дали организация като *Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro* (*Front Polisario*) има правоспособност, правен интерес и процесуална легитимация по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС. Във връзка с това Съдът следва да се произнесе дали Западна Сахара попада в териториалния обхват на Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Кралство Мароко, от друга страна, подписано в Брюксел на 26 февруари 1996 г. и одобрено от Европейските общности с Решение 2000/204/ЕО, ЕОВС на Съвета и на Комисията от 24 януари 2000 година³ (наричано по-нататък „споразумението за асоцииране“), и на Споразумението под формата на размяна на писма между Европейския съюз и Кралство Мароко за реципрочни мерки за либерализация по отношение на селскостопански продукти, преработени селскостопански продукти, риба и рибни продукти, за замяна на протоколи № 1, № 2 и № 3 и приложенията към тях и за изменение на Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Кралство Мароко, от друга страна, подписано в Брюксел на 13 декември 2010 г.⁴ (наричано по-нататък „споразумението за либерализация“).

3. На второ място, може да се наложи Съдът да изясни интензивността на съдебния контрол, упражняван от юрисдикциите на Съюза в области като външноикономическите отношения, където Съветът разполага с широко право на преценка, както и да изрази становище относно обстоятелствата и данните, които Съветът следва да вземе под внимание, преди да одобри международно споразумение, сключено с трета държава. Във връзка с това Съдът следва да разгледа сложни въпроси от международното публично право относно статута на Западна Сахара и правото на нейния народ на самоопределение.

4. Не бива също така да се пренебрегва важността на настоящото дело за международната общност и бъдещето на мароканските и други инвестиции в Западна Сахара. Всъщност генералният секретар на Организацията на обединените нации (ООН) г-н Бан Ки Мун обръща внимание на това в раздела, озаглавен „Права на човека“, от своя доклад от 19 април 2016 г. относно положението на Западна Сахара⁵.

2 — ОВ L 241, 2012 г., стр. 2.

3 — ОВ L 70, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 20, стр. 184.

4 — ОВ L 241, 2012 г., стр. 4.

5 — S/2016/355, точка 73.

II – Обстоятелства, предхождащи спора

5. Съгласно член 1 от устава на Front Polisario той представлява „движение за национално освобождение, плод на дългата сахравска съпротива срещу различните форми на чуждестранна окупация“, и е създаден на 10 май 1973 г.

6. Историческият и международен контекст, в който той е създаден, и последвалото развитие на положението на Западна Сахара са представени в точки 1—16 от обжалваното съдебно решение.

7. Както става ясно от тези точки, Западна Сахара е територия в Северозападна Африка, която е колонизирана от Кралство Испания през 19 век, преди да стане испанска провинция и след това да бъде вписана в списъка с несамоуправляващите се територии по смисъла на член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, където фигурира и до днес⁶.

8. На 20 декември 1966 г. Общото събрание на ООН приема Резолюция 2229 (XXI) по въпроса за Ифни и Испанска Сахара, потвърждаваща „неотменимото право на народ[а] [...] на Испанска Сахара на самоопределение“. Този орган иска от Кралство Испания, в качеството му на упражняващо административна власт, „да приеме възможно най-бързо, в съответствие със стремежите на местното население на Испанска Сахара и след консултация с мароканското и мавританското правителство, както и с всяка друга заинтересована страна, условия и ред за организиране на референдум, който да бъде проведен под егидата на [ООН], за да се позволи на местното население на територията свободно да упражни правото си на самоопределение“.

9. На 20 август 1974 г. Кралство Испания уведомява ООН, че възнамерява да организира под егидата на последната организация референдум в Западна Сахара.

10. На 16 октомври 1975 г., след искане, отправено от Общото събрание на ООН, Международният съд постановява консултативното си становище относно Западна Сахара (CIJ Recueil 1975, стр. 12), като в точка 162 от него посочва следното:

„Представените пред Съда сведения показват, че към момента на колонизирането от Кралство Испания съществуват правоотношения на вярност между султана на Мароко и определени племена, живущи на територията на Западна Сахара. Те показват също така съществуването на права, в това число определени поземлени права, които са съставлявали правоотношения между мавританската съвкупност по смисъла, в който я тълкува Съдът, и територията на Западна Сахара. За разлика от това Съдът установява, че представените пред него сведения не потвърждават наличието на какъвто и да е териториален суверенитет между Западна Сахара, от една страна, и Кралство Мароко или мавританската съвкупност, от друга страна. Следователно Съдът не е установил наличието на правоотношения, които са в състояние да променят прилагането на [Резолюция 1514 (XV) на Общото събрание на ООН от 14 декември 1960 г. за даване на независимост на колониалните страни и народи (наричана по-нататък „Резолюция 1514 (XV)“], що се отнася до деколонизирането на Западна Сахара, и по-специално до прилагането на принципа на самоопределение посредством свободното и непринудено изразяване на волята на народите на територията“.

11. На 14 ноември 1975 г. Кралство Испания, Кралство Мароко и Ислямска република Мавритания подписват декларация, в която се предвижда правомощията и отговорностите на Кралство Испания в качеството му на упражняващо административна власт в Западна Сахара да бъдат прехвърлени на временно тристранно управление.

6 — Вж. списъка, приложен към доклада от 1 февруари 2016 г. на генералния секретар на ООН относно „Сведения, свързани с териториите, съобщени съгласно член 73 от Устава на Организацията на обединените нации“ (A/71/68).

12. През есента на 1975 г. положението в Западна Сахара се влошава. В реч, произнесена в самия ден на публикуването на споменатото по-горе становище на Международния съд, кралят на Мароко Хасан II, като приема, че „всички“ са признали, че Западна Сахара принадлежи на Кралство Мароко и че мароканците могат само да „заемат територията [си]“, приканва за организирането на „мирно шествие“ към Западна Сахара, което събира 350 000 души.

13. Съветът за сигурност на ООН (наричан по-нататък „Съветът за сигурност“) приканва засегнатите и заинтересовани страни да проявят сдържаност и умереност. Той изразява също така загрижеността си за тежкото положение в региона посредством три резолюции относно Западна Сахара, а именно резолюции 377 (1975 г.), 379 (1975 г.) и 380 (1975 г.). В последната този орган изразява съжаление за обявеното от краля на Мароко шествие и иска от Кралство Мароко незабавно да изтегли от територията на Западна Сахара всички участници в това шествие.

14. На 26 февруари 1976 г. Кралство Испания уведомява генералния секретар на ООН, че считано от тази дата, то преустановява присъствието си в Западна Сахара и че се счита за освободено от всякаква отговорност с международен характер, свързана с нейното управление.

15. Междувременно избухва въоръжен конфликт между Кралство Мароко, Ислямска република Мавритания и Front Polisario.

16. На 10 август 1979 г. Ислямска република Мавритания сключва споразумение с Front Polisario, по силата на което тя се отказва от всякакви териториални претенции върху Западна Сахара.

17. В своята Резолюция 34/37 от 21 ноември 1979 г. по въпроса за Западна Сахара Общото събрание на ООН отново потвърждава „неотменимото право на народа на Западна Сахара да се самоопредели и да бъде независим“ и приветства Мавритано-сахарското споразумение, подписано в гр. Алжир на 10 август 1979 г. между Ислямска република Мавритания и Front Polisario. Освен това изразява дълбоко съжаление за „влошаване на положението, произтичащо от продължителното окупиране на Западна Сахара от Мароко и от разширяването на тази окупация в наскоро освободената от Мавритания територия“. Общото събрание на ООН иска от Кралство Мароко то също да поеме ангажименти във връзка с динамиката на мирния процес и за целта препоръчва Front Polisario, „представител на народа на Западна Сахара, да участва пълноценно в търсенето на справедливо, устойчиво и окончателно политическо решение на въпроса за Западна Сахара“.

18. Въоръженият конфликт между Front Polisario и Кралство Мароко продължава до 30 август 1988 г., когато двете страни принципно приемат предложения за решаването му, представени по-специално от генералния секретар на ООН и предвиждащи по-конкретно обявяване на спиране на огъня и организиране на референдум за самоопределение под контрола на ООН.

19. До момента такъв референдум все още не е проведен.

20. Понастоящем по-голямата част от територията на Западна Сахара е под контрола на Кралство Мароко, което се счита за суверен на Западна Сахара, докато Front Polisario контролира по-малък по размер и много рядко населен район, разположен на изток от тази територия. Контролираната от Front Polisario територия е отделена от територията, контролирана от Кралство Мароко, с построена от последното пясъчна стена, наблюдавана от мароканската армия. Голям брой бежанци от Западна Сахара живеят в управлявани от Front Polisario лагери, намиращи се на алжирска територия, в близост до Западна Сахара.

III – Жалбата пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

21. С жалба, подадена в секретариата на Общия съд на 19 ноември 2012 г., Front Polisario иска да се отмени спорното решение и Съветът да бъде осъден да заплати съдебните разноски.

22. В подкрепа на исканията си Front Polisario изтъква единадесет основания, изведени, първо, от нарушение на задължението за мотивиране; второ, от неспазване на „принципа на консултиране“; трето, от нарушение на основните права; четвърто, от „нарушение на принципа на съгласуваност на политиката на Съюза“; пето, от „нарушение на ценностите, на които се основава Съюзът, и на ръководните принципи за външната му дейност“; шесто, от „неизпълнение на целта за устойчиво развитие“; седмо, от „неспазване на принципите и целите на външната дейност на Съюза в областта на сътрудничеството за развитието“; осмо, от нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания; девето, от „противоречие на спорното решение с няколко сключени от Съюза споразумения“; десето, от неспазване на общото международно право и единадесето, от нарушение на „правото на международната отговорност на Съюза“.

23. В защита Съветът иска жалбата да бъде отхвърлена като недопустима или, ако бъде приета за допустима, да бъде отхвърлена като неоснователна, както и Front Polisario да бъде осъден да заплати съдебните разноски.

24. С определение на председателя на осми състав на Общия съд от 6 ноември 2013 г. Европейската комисия е допусната да встъпи в спора в подкрепа на исканията на Съвета.

25. В обжалваното съдебно решение Общият съд разглежда, на първо място, доводите на Съвета и Комисията за отхвърляне на жалбата като недопустима, тъй като Front Polisario не е доказал нито че е юридическо лице, нито процесуалната си легитимация, от една страна, а спорното решение не го засяга нито пряко, нито лично, от друга. Общият съд отхвърля тези две основания за недопустимост съответно в точки 34—60 и 61—114 от обжалваното съдебно решение.

26. На второ място, Общият съд анализира основанията за отмяна, които Front Polisario излага в подкрепа на исканията си, като най-напред посочва, че по същество „изтъква незаконосъобразност на [спорното] решение с мотива, че то нарушава правото на Съюза, както и международното право“⁷. Общият съд добавя, че с „всички основания в жалбата на практика се поставят въпросът дали е налице абсолютна забрана за сключване от името на Съюза на международно споразумение, което може да бъде приложено на територия, фактически контролирана от трета държава, без обаче суверенитетът на тази държава във въпросната територия да е признат от Съюза и неговите държави членки или, по-общо, от всички останали държави (наричана по-нататък „спорната територия“), както и евентуално въпросът дали са налице право на преценка на институциите на Съюза в това отношение, ограничения на това право и условия за неговото упражняване“⁸.

27. На следващо място, Общият съд разглежда всяко от единадесетте основания за отмяна, изтъкнати от Front Polisario, и ги отхвърля като неоснователни или, в един от случаите, като недопустими в точки 127, 139, 148, 158, 167, 172, 175, 178, 199, 211 и 214 от обжалваното съдебно решение.

7 — Точка 117 от обжалваното съдебно решение.

8 — Точка 117 от обжалваното съдебно решение.

28. При разглеждането им той приема по-специално, че нито един от изтъкнатите от Front Polisario доводи не позволява „да се направи изводът, че е абсолютно забранено, от правото на Съюза или от международното право, да се сключва споразумение с трета държава, което да може да се прилага на спорна територия“⁹.

29. Същевременно Общият съд отделя за по-нататъшно разглеждане поредица от доводи, изтъкнати от Front Polisario в подкрепа на неговите първо, трето, пето, шесто, девето и десето основания и свързани според него по същество с посочения при условията на евентуалност въпрос при какви условия институциите на Съюза могат да одобрят сключването на споразумение, което може да се прилага на спорна територия¹⁰.

30. Накрая, в точки 223—247 от обжалваното съдебно решение Общият съд пристъпва към разглеждане на този въпрос. Във връзка с това той приема по същество, че макар да има широко право на преценка при воденето на външните отношения на Съюза, Съветът е задължен, когато възнамерява да одобри международно споразумение, което намира приложение на спорна територия и има за цел да улесни износа към Съюза на продукти с произход от тази територия, да провери предварително всички релевантни обстоятелства и данни по конкретния случай и по-специално да се увери, че експлоатирането на тези продукти не се извършва в ущърб на народа на посочената територия и не е свързано с нарушаване на неговите основни права. Общият съд посочва също така, че в случая Съветът не е изпълнил това задължение.

31. Поради тези съображения в точка 247 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че „Съветът не е изпълнил задължението си преди приемането на [спорното] решение да провери всички обстоятелства по конкретния случай“ и поради това спорното решение следва да бъде отменено „в частта, в която одобрява прилагането на [споразумението за либерализация] в Западна Сахара“.

IV – Производството пред Съда

32. С жалба, подадена в Съда на 19 февруари 2016 г., Съветът иска от него:

- да отмени обжалваното съдебно решение,
- да се произнесе окончателно по спора, като отхвърли жалбата за отмяна, и
- да осъди Front Polisario да заплати разноските, направени от Съвета в първоинстанционното производство и в производството по обжалване.

33. С писмен отговор, подаден в Съда на 9 май 2016 г., Front Polisario иска от него:

- като главно искане, да отхвърли жалбата като недопустима,
- при условията на евентуалност да отхвърли жалбата като неоснователна,
- отново при условията на евентуалност, в случай че Съдът уважи исканията на Съвета в частта, в която той иска отмяна на обжалваното съдебно решение, да се произнесе окончателно по спора, като отмени спорното решение поради отхвърлените от Общия съд основания, и

9 — Точка 215 от обжалваното съдебно решение. Вж. също точки 146, 165, 171, 198, 205—211 и 215—222 от обжалваното съдебно решение.

10 — Вж. точки 124—126, 147, 166, 172, 199 и 211 от обжалваното съдебно решение.

— да осъди Съвета да заплати разноските, направени от Front Polisario в първоинстанционното производство и в производството по обжалване.

34. С писмен отговор, подаден в Съда на 3 май 2016 г., Комисията иска от него да уважи жалбата.

35. С отделен акт, подаден в секретариата на Съда заедно с подаването на жалбата, Съветът иска разглеждане на делото по реда на бързото производство, предвидено в член 133 от Процедурния правилник на Съда.

36. С определение от 7 април 2016 г. председателят на Съда уважава това искане.

37. С решения на председателя на Съда от 2, 13, 18 и 24 май 2016 г. Кралство Белгия, Федерална република Германия, Кралство Испания, Френската република и Република Португалия са допуснати да встъпят в производството в подкрепа на исканията на Съвета. Въпреки това Федерална република Германия не е представила изявление при встъпване, нито е участвала в съдебното заседание.

38. С определение на председателя на Съда от 9 юни 2016 г. Мароканската конфедерация за селско стопанство и развитие на селските региони (Comader) е допусната да встъпи в производството в подкрепа на исканията на Съвета.

39. На проволото се на 19 юли 2016 г. съдебно заседание устни становища представят Съветът, Comader, Кралство Испания, Френската република, Република Португалия, Front Polisario и Комисията.

V – По допустимостта на жалбата

A – Доводи на страните

40. Front Polisario оспорва допустимостта на жалбата, като твърди, че Съветът няма правен интерес от подаването ѝ. Във връзка с това той посочва, на първо място, че с обжалваното съдебно решение спорното решение е отменено единствено „в частта, в която одобрява прилагането на [споразумението за либерализация] в Западна Сахара“. На второ място, той поддържа, че нито Кралство Мароко, нито Съюзът имат правомощия да сключват споразумение, което да се прилага спрямо Западна Сахара. Въз основа на това той прави извода, че Съветът не може да извлече никаква полза от евентуалното връщане на Западна Сахара в приложното поле на споразумението за либерализация.

41. Съветът и Комисията оспорват основателността на тези доводи, като посочват като главно искане, че институциите на Съюза могат да подават жалби, без да трябва да доказват, че имат правен интерес, и при условията на евентуалност, че това условие е изпълнено в конкретния случай. Освен това Съветът твърди, че самите доводи на Front Polisario относно недопустимостта на жалбата са недопустими, тъй като се свеждат до искане за изменение на точка 220 от обжалваното съдебно решение, и че съгласно член 174 от Процедурния правилник на Съда нямат място в писмен отговор.

Б – Анализ

42. Съгласно член 56, втора алинея от Статута на Съда на Европейския съюз „[ж]албата може да бъде подадена от всяка страна, чиито искания са изцяло или частично отхвърлени“.

43. Такъв очевидно е Съвета, чиято позиция пред Общия съд е била, че жалбата на Front Polisario е недопустима, а при условията на евентуалност, неоснователна.

44. Тъй като Общият съд е отхвърлил доводите на Съвета относно допустимостта на жалбата на Front Polisario и частично е отменил спорното решение, исканията на Съвета са отхвърлени частично. Следователно той има правото да подаде жалба срещу обжалваното съдебно решение.

45. При всички случаи, както Съдът е постановил във връзка със спорове, различни от тези между Съюза и неговите служители, институциите на Съюза не трябва да доказват никакъв правен интерес, за да могат да подадат жалба срещу решение на Общия съд¹¹, с изключение на случаите, в които искат промяна на мотивите¹².

46. В точка 46 от решение от 19 юли 2012 г., Съвет/Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group (C-337/09 P, EU:C:2012:471) Съдът недвусмислено се е произнесъл, че „може да обяви за недопустима дадена жалба, когато последващо решението на Общия съд обстоятелство е премахнало неговия вредоносен характер за жалбоподателя в производството по обжалване [в случая това е Съветът]“.

47. Front Polisario обаче не посочва никакво последващо обжалваното съдебно решение обстоятелство, което да е премахнало неговия вредоносен характер. Изглежда той казва единствено, че диспозитивът на обжалваното съдебно решение, според който спорното решение се отменя „в частта, в която одобрява прилагането на [споразумението за либерализация] в Западна Сахара“, не противоречи на твърдението му, че нито институциите на Съюза, нито Кралство Мароко имат правомощия да сключват споразумение, приложимо спрямо Западна Сахара¹³.

48. Дори по никакъв начин да не целят да оспорят точка 220 от обжалваното съдебно решение¹⁴ (което впрочем би било невъзможно, освен ако не е представена насрещна жалба), тези доводи не са в състояние да обосноват възражението за недопустимост на Front Polisario. Следователно това възражение трябва да бъде отхвърлено.

VI – По съществуващото на жалбата

A – Главно искане

49. Тъй като сърцевината на проблема е дали споразумението за либерализация е приложимо спрямо Западна Сахара или не, на първо място ще разгледам първата част от второто основание в жалбата, доколкото се отнася именно до прилагането на въпросното споразумение. Всъщност, ако отговорът на този въпрос е отрицателен, решението на Общия съд следва да се отмени, тъй като това ще означава, че той е допуснал грешка в правото, като се е позовал на обратната хипотеза, а жалбата на Front Polisario следва да се обяви за недопустима поради липсата му на правен интерес и процесуална легитимация.

11 — Вж. член 56, трета алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и решение от 22 февруари 2005 г., Комисия/max.mobil (C-141/02 P, EU:C:2005:98, т.48—51).

12 — Вж. решение от 21 декември 2011 г., Iride/Комисия (C-329/09 P, EU:C:2011:859, т. 50).

13 — Вж. точка 8 от писмената дублика на Front Polisario.

14 — Според Общия съд „сключването между Съюза и трета държава на споразумение, което може да намери приложение на спорна територия, при всички случаи не противоречи на правото на Съюза или на международното право, което последният трябва да спазва“.

1. По първата част от второто основание в жалбата, доколкото се отнася до прилагането на споразумението за либерализация спрямо Западна Сахара

а) Доводи на страните

50. Съветът посочва, че за да се произнесе относно процесуалната легитимация на Front Polisario, Общият съд най-напред е разгледал, в точки 73—103 от обжалваното съдебно решение, въпроса дали споразумението за либерализация се прилага или не спрямо Западна Сахара. Той счита, че в точка 73 от обжалваното съдебно решение Общият съд е анализирал този въпрос въз основа на презумпцията, че от евентуалния положителен отговор автоматично следва, че Front Polisario може да бъде засегнат пряко и лично от спорното решение. Съветът добавя, че подобна презумпция е неправилна от правна гледна точка, тъй като спорното решение не може да поражда права и задължения, чийто обхват би надхвърлил териториалния обхват на договорите, и следователно е лишена от правно действие на територията на Западна Сахара.

51. От своя страна Комисията счита, от една страна, че обстоятелството, че споразумението за либерализация *de facto* е прилагано на територията на Западна Сахара¹⁵, не позволява да се приеме, че е налице „по-късна практика“ по смисъла на член 31 от Виенската конвенция за правото на договорите от 23 май 1969 г.¹⁶ (наричана по-нататък „Виенската конвенция“), която да оправдава тълкуване на член 94 от споразумението за асоцииране в смисъл, че прави това споразумение, както и споразумението за либерализация приложими спрямо територията на Западна Сахара.

52. От друга страна, според Комисията би било противоречие с принципа за относителното действие на договорите (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*), кодифициран в член 34 от Виенската конвенция, с правото на народа на Западна Сахара на самоопределение и с отсъствието на изрично разширяване на приложното поле на посочените споразумения така, че да обхванат Западна Сахара, ако бъде прието, че те са приложими спрямо нея.

53. В отговор Front Polisario посочва, че Общият съд е разгледал въпроса за прилагането на споразумението за либерализация спрямо Западна Сахара с цел не да изведе някаква презумпция относно допустимостта на жалбата му, а с цел да определи фактическия и правния контекст, в който следва да се възприема процесуалната му легитимация. Всъщност Съветът и Комисията твърдели надълго и нашироко, че това споразумение не било приложимо спрямо посочената територия, преди да признаят, че в действителност то се прилага спрямо продуктите с произход от нея. Впрочем това обстоятелство според тях е именно едно от тези, които отличават посоченото споразумение от двете други сходни споразумения, сключени от Кралство Мароко със Съединените американски щати, от една страна, и с държавите — членки на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), от друга.

15 — Вж. точка 87 от обжалваното съдебно решение.

16 — *Recueil des traités des Nations unies* [Организация на обединените нации, Сборник договори], том 1155, стр. 331. Както Общият съд, така и страните се позовават на Виенската конвенция за правото на договорите, въпреки че съгласно член 1 от нея тя се прилага единствено към договорите между държави, докато приложимата спрямо споразуменията за асоцииране и либерализация конвенция е Виенската конвенция за правото на договорите между държави и международни организации или между международни организации, подписана във Виена на 21 март 1986 г., която обаче все още не е влязла в сила. Предвид този факт, както Съдът се е произнесъл в точка 37 от решение от 6 февруари 2014 г., Helm Düngemittel (C-613/12, EU:C:2014:52), „международното договорно право по същество е кодифицирано от Виенската конвенция и [...] правилата, съдържащи се в тази конвенция, се прилагат за споразумение, сключено между държава и международна организация, каквото е Евро-средиземноморското споразумение с [Арабска република Египет], доколкото тези правила са израз на общото международно обичайно право“. Вж. също в този смисъл решение от 25 февруари 2010 г., Brita (C-386/08, EU:C:2010:91, т. 40—42 и цитираната съдебна практика) и член 3, буква б) от Виенската конвенция. Поради това тези правила „обвързват институциите на [Съюза] и са част от [правния] ред [на Съюза]“ (решение от 25 февруари 2010 г., Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, т. 42). В настоящото заключение ще се позовавам на разпоредбите на Виенската конвенция.

б) Анализ

54. Въпросът за териториалния обхват на споразумението за либерализация (който зависи от териториалния обхват на измененото с него споразумение за асоцииране) е от първостепенно значение в настоящото дело, тъй като присъства силно в цялата жалба за отмяна на Front Polisario, в това число и във въпросите по същество¹⁷, освен във въпроса за процесуалната му легитимация (и правния му интерес).

55. Във връзка с това Съветът твърди, че като е решил в точка 73 от обжалваното съдебно решение да разгледа дали Front Polisario може да е засегнат пряко и лично от спорното решение в зависимост от това дали споразумението за либерализация е приложимо спрямо Западна Сахара или не, Общият съд „[е превърнал] прилагането на сключеното по силата на [спорното] решение споразумение — в случая спрямо територия извън Съюза — в предварително условие за това [Front Polisario] да бъде счетен за пряко и лично засегнат от посоченото решение“¹⁸. Според Съвета това е в противоречие с точки 90, 91 и 94 от определението от 3 юли 2007 г., Commune de Champagne и др./Съвет и Комисия (T-212/02, EU:T:2007:194), в което Общият съд е приел, че решението за одобрение на международно споразумение може да породи правни последици единствено на територията на Съюза.

56. Според мен този довод следва да бъде отхвърлен, тъй като в делото, довело до постановяване на определението от 3 юли 2007 г., Commune de Champagne и др./Съвет и Комисия (T-212/02, EU:T:2007:194), териториалният обхват на разглежданото в него споразумение не е бил оспорен. Следователно Общият съд се е ограничил до това да разгледа дали решението за одобрение на това споразумение съдържа „задължителни правни последици, които могат да засегнат интересите на жалбоподателите, като внесат съществена промяна в правното им положение“¹⁹.

57. Макар че, като се произнася по този начин, Общият съд сякаш слива понятията за обжалваем акт и за процесуална легитимация, безспорно е, че в настоящото дело той не е можел да се произнесе дали Front Polisario е бил засегнат пряко и лично, без преди това да реши дали Западна Сахара попада в териториалния обхват на споразуменията за асоцииране и за либерализация или не. Очевидно е, че ако Западна Сахара не попада в териториалния обхват на посочените споразумения, Front Polisario няма как да е засегнат пряко и лично, доколкото всичките му доводи в случая почиват на този обхват.

58. Следователно трябва да се разгледат доводите на Комисията, според които спорното решение не е изменило явно правното положение на Front Polisario, тъй като споразумението за асоцииране, а оттам и споразумението за либерализация не се прилагат спрямо Западна Сахара. Поради това тя счита, че в точки 88—104 от обжалваното съдебно решение Общият съд е изтъквал неправилно член 94 от споразумението за асоцииране²⁰.

17 — По-специално въпросът за твърдяното извънтериториално приложение на Хартата на основните права на Европейския съюз спрямо Западна Сахара.

18 — Вж. точка 24 от жалбата.

19 — Вж. точка 88.

20 — Вж. по-специално точки 27—30 от писмения отговор на Комисията.

59. Най-напред следва да се уточни, че не е необходимо да се изразява становище по въпроса дали Кралство Мароко може, без да нарушава международното право, да сключи международно споразумение, приложимо спрямо Западна Сахара, което според мен не е ясно установено²¹ и освен това се оспорва силно от Front Polisario.

60. Всъщност за целите на настоящото дело е достатъчно да се отговори на друг въпрос, а именно дали разглежданите споразумения са приложими спрямо Западна Сахара по силата на член 94 от споразумението за асоцииране, който предвижда, че „[споразумението за асоцииране] се прилага, от една страна, [спрямо територията на Съюза] и, от друга страна, *спрямо територията на Кралство Мароко*“²².

61. Във връзка с това следва да посоча, че в разглежданите споразумения няма определение на понятието „територията на Кралство Мароко“.

62. В това отношение член 29 от Виенската конвенция гласи, че „[а]ко от договора не личи друго намерение или не е установено по друг начин, договорот е задължителен за всяка страна по отношение на *цялата ѝ територия*“²³.

63. По този въпрос има две различни гледища.

64. От една страна, въпреки различните си мотиви Front Polisario и Комисията считат, че Западна Сахара е несамоуправляваща се територия по смисъла на член 73 от Устава на ООН и че в това си качество не може да представлява част от територията на Кралство Мароко по смисъла на член 94 от споразумението за асоцииране. Нито Комисията, нито Front Polisario признават суверенитета на Кралство Мароко върху Западна Сахара.

65. Макар Комисията да признава, че споразуменията за асоцииране и за либерализация са се прилагали към продукти с произход от Западна Сахара, в хода на съдебното заседание тя подчертава, че става въпрос единствено за търпимост, която тя не е оспорила, въпреки че е можела да го направи на основание член 86 от споразумението за асоцииране, като добавя, че фактът, че не е прибягнала до тази възможност, не е доказателство за съгласието ѝ.

66. От друга страна, Съветът и Кралство Мароко считат, че споразумението за либерализация е приложимо спрямо Западна Сахара, но поради различни причини. Както посочва Общият съд в точка 100 от обжалваното съдебно решение, според „Кралство Мароко [...] Западна Сахара е съставна част от неговата територия“.

67. Що се отнася до Съвета, в хода на производството пред Съда и в съдебното заседание той поддържа различни и дори противоречащи си тези. Тук ще посоча последния вариант на тълкуването на приложното поле на разглежданите споразумения, предоставено от Съвета в репликата му в съдебното заседание. Според тази теза „Съветът не е приел мълчаливо тълкуването на [Кралство] Мароко, съгласно което споразумението [за либерализация] следва

21 — Въпросът дали упражняващата административна власт запазва правомощието си да сключва международни споразумения от името и за сметка на несамоуправляващата се територия, се разглежда в делото за Източен Тимор, при което Република Португалия (в качеството ѝ на държава, упражняваща административна власт, която е изгонената от Източен Тимор от Република Индонезия) се изправя срещу Австралийския съюз (в качеството му на трета държава, която е сключила международно споразумение с Република Индонезия, приложимо спрямо Източен Тимор). Международният съд обаче не се произнася по съществуването на това дело, като посочва, че отсъствието на Република Индонезия в спора не му позволява да упражни правомощията си. Въпреки това той се произнася, че „от самия факт, че [определени резолюции на Общото събрание и на Съвета за сигурност] упоменават Португалия като упражняваща административната власт в Източен Тимор, не може да се изведе, че [тези] резолюции [...] имат за цел да вменят на трети държави задължението да сключват спогодби единствено и само с Португалия, що се отнася до континенталния шelf на Източен Тимор“. Вж. решение от 30 юни 1995 г., Източен Тимор (Португалия *с/у* Австралия), С.І.]. Recueil 1995 г., стр. 90, т. 32.

22 — Курсивът е мой.

23 — Курсивът е мой.

да се прилага спрямо Западна Сахара като част от неговата територия, което би могло да представлява косвено доказателство за индиректно признаване [на неговия суверенитет]. Той е приел мълчаливо, че споразумението [за либерализация] се прилага [...] и към несамоуправляваща се територия, която Кралство Мароко управлява, което не предполага нито признаване, нито съгласие, нито приемане. Кралство Мароко и Съюзът си дават сметка, че споделят различно тълкуване. They agree to disagree. Имат взаимно разбиране, според което Съюзът приема прилагането на споразумението на територията на Западна Сахара, а [Кралство] Мароко не извежда от това довод в подкрепа на претенцията си за суверенитет“. Тезата му може накратко да се обобщи като „прилагане без признаване“, като Съветът добавя, че „когато споразумението е сключено [...], не е имало съмнение сред членовете [му] [...] относно факта, че [Кралство Мароко счита Западна Сахара за част от територията си]“. Въпреки това според Съвета да се очаква, че въпросното споразумение е приложимо спрямо Западна Сахара, не означава от своя страна, че той взема страна по въпроса за суверенитета върху територията на Западна Сахара.

68. Според мен, ако се разсъждава единствено на основание член 94 от споразумението за асоцииране, Западна Сахара не е част от територията на Кралство Мароко по смисъла на този член поради следните причини.

i) Статутът на Западна Сахара, определен в член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, и последиците от него

69. Както Съдът недвусмислено постановява в точка 46 от решение от 5 юли 1994 г., Anastasiou и др. (C-432/92, EU:C:1994:277) във връзка със споразумението за асоцииране между Съюза и Република Кипър²⁴, „[Съюзът] трябва да зачита особено високо становището на партньора си по споразумението във връзка с неговото тълкуване и прилагане“.

70. Това обаче не означава, че Съюзът трябва да приема всякакви виждания на партньора си във връзка с тълкуването и прилагането на споразумението за асоцииране, най-вече когато партньорът защитава позиции, които никога не са били приемани от международната общност и от Съюза.

71. Впрочем, тъй като още от 1963 г. Западна Сахара е вписана от ООН в списъка на несамоуправляващите се територии по смисъла на член 73 от Устава на ООН²⁵, следва, че в това си качество тя попада в приложното поле на Резолюция 1514 (XV) относно упражняването на правото на самоопределение от колониалните народи²⁶, както се е произнесъл Международният съд в точка 162 от консултативното си становище от 16 октомври 1975 г. относно Западна Сахара²⁷.

72. В този смисъл не споделям гледната точка на Общия съд, изразена в точка 56 от обжалваното съдебно решение и възпроизведена от Съвета в съдебното заседание, според която „Западна Сахара е територия, *чийто международен статут понастоящем не е определен*“²⁸. Това, което понастоящем не е определено, не е статутът ѝ, а нейното бъдеще.

24 — Вж. Регламент (ЕИО) № 1246/73 на Съвета от 14 май 1973 година относно сключването на споразумение за асоцииране между Европейската икономическа общност и Република Кипър (ОВ L 133, 1973 г., стр. 1).

25 — Вж. точки 3 и 57 от обжалваното съдебно решение, както и списъка, приложен към доклада от 1 февруари 2016 г. на генералния секретар на ООН относно „Сведения, свързани с териториите, съобщени съгласно член 73 от Устава на Организацията на обединените нации“ (A/71/68). Вж. също в този смисъл писмо от 29 януари 2002 г., адресирано до председателя на Съвета за сигурност от заместник генералния секретар по правните въпроси, правен съветник на ООН (S/2002/161), точка 6: „[п]рехвърлянето на административните правомощия от [Кралство Испания] към [Кралство] Мароко и [Ислямска република] Мавритания през 1975 г. не оказва влияние върху статута на Западна Сахара като несамоуправляваща се територия“.

26 — Вж. точка 10 от настоящото заключение.

27 — СЦ, Recueil 1975 г., стр. 12.

28 — Курсивът е мой.

73. Не споделям и окачествяването на Западна Сахара от Общия съд като „спорна територия“ в точки 117, 141, 142, 165, 198, 205, 210, 211, 215, 217, 220, 222, 223 и 227 от обжалваното съдебно решение.

74. За разлика от делото, довело до постановяване на решението от 6 юли 1995 г., *Odigitria/Съвет и Комисия* (T-572/93, EU:T:1995:131)²⁹, в което е използван терминът „спорна зона“ — на френски език „zone litigieuse“, но на английски език „zone in dispute“ (което би могло да обясни езиковото подхлъзване на Общия съд в настоящото дело), тук не става въпрос за конфликт за очертаване на граници, а за определяне на последиците, които следва да бъдат изведени от статута на Западна Сахара като несамоуправляваща се територия по смисъла на член 73 от Устава на ООН³⁰.

75. В това си качество Западна Сахара притежава по силата на посочения устав „статут, отделен и различен от този на територията на държавата, която я управлява [...], дотогава, докогато народът [...] на несамоуправляващата се територия не упражни правото си на самоопределение в съответствие с Устава [на Организацията на обединените нации] и, по-специално, с целите и принципите му“³¹.

76. Следователно, както поддържа Комисията пред Общия съд³², териториалният обхват на разглежданите споразумения не може да обхване Западна Сахара, без разширяването да бъде посочено изрично, а такова не съществува в случая³³.

77. В това отношение практиката на държавите, които носят или поемат отговорността да управляват несамоуправляващите се територии, е от особено значение, тъй като това са единствените държави, които могат да развият практика в това отношение³⁴.

29 — Решението на Общия съд е потвърдено с определение от 28 ноември 1996 г., *Odigitria/Съвет и Комисия* (C-293/95 P, EU:C:1996:457). Делото е свързано със споразуменията за риболов, сключени от Съюза с Република Сенегал и Република Гвинея-Бисау, които не са изключили от териториалния си обхват морските зони, обект на взаимни претенции от страна на двете държави. Чрез искането си за обезщетение за вреди жалбоподателят упреква Съвета и Комисията, че не са изключили спорната зона от посочените споразумения, докато не бъде произнесено решението на Международния съд.

30 — Вж. в този смисъл решение R (Western Sahara Campaign UK) *c/y* The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs and The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs [2015] EWHC 2898 (Admin), т. 39, което води до висящото понастоящем дело *Western Sahara Campaign* (C-266/16).

31 — Декларация относно принципите на международното право, свързани с приятелските отношения и сътрудничеството между държавите в съответствие с Устава на ООН, одобрена с Резолюция 2625 (XXV) на Общото събрание на ООН от 24 октомври 1970 г.

32 — Вж. точка 75 от обжалваното съдебно решение.

33 — Точно обратното, например според Комисията Споразумението за партньорство между Европейската общност и Кралство Мароко в областта на риболова, одобрено с Регламент (ЕО) № 764/2006 на Съвета от 22 май 2006 година (ОВ L 141, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 4, том 8, стр. 216), използва по-широки термини („водите, в които Кралство Мароко има суверенни права или юрисдикция“ и „водите под юрисдикцията на Мароко“), което означава, че намерението на страните е било споразумението да се прилага спрямо водите под мароканска юрисдикция (вж. член 2, буква а) и член 11 от това споразумение), което би включило и водите на Западна Сахара.

34 — Важността на тази практика е подчертана от Международния съд в решението му от 20 февруари 1969 г. по делата за континенталния шелф на Северно море (Федерална република Германия *c/y* Кралство Дания; Федерална република Германия *c/y* Кралство Нидерландия), СІJ, Resueil 1969 г., стр. 3, като се позовава на практиката на държавите, „които имат особен интерес“ (точка 74).

78. Във връзка с това практиката на Съединените американски щати, Нова Зеландия, Френската република и Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия е от особена важност, тъй като това са четирите държави³⁵, включени в поддържания от ООН списък на упражняващите административна власт държави³⁶ и които управляват шестнадесет от седемнадесетте несамоуправляващи се територии, включени в списъка, приложен към горепосочения доклад на генералния секретар на ООН³⁷.

79. Съгласно практиката на Съединените американски щати, Нова Зеландия и Обединеното кралство³⁸, които представляват мнозинството от държавите, упражняващи административна власт, и управляват по-голямата част от несамоуправляващите се територии, всяко прилагане на договорите или споразуменията спрямо несамоуправляващите се територии е подчинено на изрично разширяване на приложното им поле при тяхното ратифициране³⁹.

80. Предвид обаче факта, че Съюзът счита Западна Сахара за несамоуправляваща се територия, никакво изрично разширяване на обхвата на споразуменията за асоцииране и за либерализация не е предвидено в това отношение нито в споразуменията, нито при ратифицирането им от Кралство Мароко.

35 — Не вземам под внимание Кралство Испания, което също фигурира в списъка, приложен към доклада от 1 февруари 2016 г. на генералния секретар на ООН относно „Сведения, свързани с териториите, съобщени съгласно член 73 от Устава на Организацията на обединените нации“ (A/71/68), тъй като от 26 февруари 1976 г. то се счита за освободено от всякаква отговорност с международен характер, свързана с управлението му на Западна Сахара.

36 — Вж. списъка, приложен към доклада от 1 февруари 2016 г. на генералния секретар на ООН относно „Сведения, свързани с териториите, съобщени съгласно член 73 от Устава на Организацията на обединените нации“ (A/71/68).

37 — Съединените американски щати управляват територията на Гуам, Американски Вирджински острови и територията на Американска Самоа. Нова Зеландия управлява Токелау. Френската република управлява Нова Каледония и Френска Полинезия. Обединеното кралство управлява Ангуила, Бермуда, Гибралтар, Кайманови острови, Фолклендски острови, островите на Търк и Кайкос, Британски Вирджински острови, Монтсерат, островите Питкърн и Света Елена. Седемнадесетата несамоуправляваща се територия е Западна Сахара.

38 — Тъй като единствено Френската република има различна практика, в съдебното заседание френското правителство разяснява, че сключените от него договори се прилагат спрямо Нова Каледония и Френска Полинезия, освен ако не е посочено изрично, че са изключени.

39 — Вж. „Guidelines on extension of treaties to overseas territories“ („Насоки за разширяването на приложението на договори спрямо отвъдморските територии“) от 19 март 2013 г. на Foreign & Commonwealth Office (Министерство на външните работи) на Обединеното кралство, достъпно на адрес <https://www.gov.uk/government/publications/guidelines-on-extension-of-treaties-to-overseas-territories>. Вж. също в този смисъл „Federal Tax Laws and Issues Related to the United States Territories“ („Федерални данъчни закони и въпроси, свързани с териториите на САЩ“) от 15 май 2012 г. на Joint Committee on Taxation (Съвместната комисия по данъчно облагане) на Конгреса на САЩ, достъпно на адрес <https://www.jct.gov/publications.html?func=startdown&id=4427>. Вж. също в този смисъл „External Relations and International Legal Obligations“ („Външни отношения и международни правни задължения“) на уебсайта на правителството на Токелау или (<http://www.tokelau.org.nz/About+Us/Government.html>).

81. От друга страна, тезата ми е подкрепена от становището на Съединените американски щати, Република Исландия, Кралство Норвегия и Конфедерация Швейцария, които също считат, че Западна Сахара не попада в териториалния обхват на споразуменията за свободна търговия, които те са сключили с Кралство Мароко⁴⁰, въпреки че тези споразумения, както и споразумението за асоцииране, не изключват изрично Западна Сахара от териториалния си обхват⁴¹.

82. Въз основа на изложените по-горе съображения правя извода, че Западна Сахара не може да представлява част от територията на Кралство Мароко по смисъла на член 94 от споразумението за асоцииране. Следователно споразуменията за асоцииране и за либерализация не са приложими спрямо нея.

ii) Липса на признаване от Съюза и държавите му членки на суверенитета на Кралство Мароко върху Западна Сахара

83. Както поддържат Съветът и Комисията пред Общия съд⁴² и продължават да го правят пред Съда, Съюзът и неговите държави членки никога не са признавали, че Западна Сахара представлява част от територията на Кралство Мароко или попада под неговия суверенитет.

84. От друга страна, Съветът по никакъв начин не обяснява как би било възможно от юридическа гледна точка споразумение, сключено с една държава, да бъде приложено спрямо определена територия, без да се признаят никакви правомощия или правна власт на тази държава върху територията, без дори да се направи позоваване на членове 34—36 от Виенската конвенция и без да се покаже приложението им в конкретния случай.

85. Точно обратното, считам, че прилагането непременно и неизбежно предполага признаване.

40 — Вж. в този смисъл писмото на Изпълнителния офис на президента на САЩ от 20 юли 2004 г. до члена на Конгреса Joseph R. Pitts, съгласно което „САЩ и много други държави не признават суверенитета на Мароко върху Западна Сахара [...] [Споразумението за свободна търговия] ще се прилага спрямо търговията с [Кралство Мароко] и спрямо инвестициите на територията на [Кралство] Мароко така, както е международно призната, и няма да включва Западна Сахара“ (на английски език: „The United States and many other countries do not recognize Moroccan sovereignty over Western Sahara [...] The [free trade agreement] will cover trade and investment in the territory of Morocco as recognized internationally, and will not include Western Sahara“). Това писмо е на разположение на уебсайта на официалния бюлетин на Конгреса (<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CREC-2004-07-22/pdf/CREC-2004-07-22-pt2-PgH6615-4.pdf#page=13>). Вж. също в този смисъл отговора на министъра на външните работи на Кралство Норвегия на парламентарен въпрос, даден на 11 май 2010 г., според който „[п]редвид факта, че [Кралство] Мароко не упражнява международно признат суверенитет върху Западна Сахара, тя не се счита за част от територията на [Кралство] Мароко в рамките на [споразумението за свободна търговия]. [Това споразумение] следователно не се прилага спрямо продукти с произход от Западна Сахара“ (вж. уебсайта на норвежкия парламент <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlig-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=46630>). Вж. също в този смисъл становището на Федералния съвет на Конфедерация Швейцария от 15 май 2013 г., според което „[споразуменията за свободна търговия между ЕАСТ и Мароко и между Швейцария и Мароко] се прилагат изключително на територията на Кралство Мароко. Територията на Западна Сахара представлява съгласно резолюциите на ООН „несамоуправляваща се територия“ и не е част от територията на [Кралство] Мароко. Ако стоките не отговарят на предвидените във въпросното споразумение правила за произход (напр. ако са произведени в Западна Сахара) и въпреки всичко бъдат предоставени подвеждащи доказателства за произход в рамките на посоченото споразумение (произход Мароко), то след правно потвърждение посредством контролна процедура няма да бъде предоставено преференциалното третиране“ (вж. уебсайта на Швейцарския парламент <https://www.parlament.ch/fr/ratsbetrieb/suche-curia-vista/geschaefte?AffairId=20133178>). Вж. също така в този смисъл отговора на министъра на външните работи на Република Исландия на парламентарен въпрос, даден на 18 април 2016 г.: „[с]ъгласни сме с тълкуването на споразумението за свободна търговия между ЕАСТ и Мароко, направено от норвежките и швейцарските власти, съгласно което това споразумение не обхваща продукти с произход от Западна Сахара“ (вж. уебсайта на Исландския парламент <http://www.althingi.is/altext/raeda/145/rad20160418T160934.html>).

41 — Вж. в този смисъл член 2.1 от споразумението за свободна търговия, сключено на 15 юни 2004 г. във Вашингтон, окръг Колумбия, между Съединените американски щати и Кралство Мароко („Except as otherwise provided, this Chapter applies to trade in goods of a Party“ [Освен ако не е посочено друго, настоящата глава се прилага спрямо търговията със стоки на страна по споразумението]), и член 36 от споразумението за свободна търговия, сключено на 19 юни 1997 г. в Женева между държавите от ЕАСТ и Кралство Мароко („[н]астоящото споразумение се прилага спрямо територията на страните по него с изключение на случаите, предвидени в разпоредбите на Протокол Д, който упълномощава Кралство Норвегия да изключи територията на Свалбард от приложното поле на споразумението за свободна търговия“).

42 — Вж. точки 74, 75 и 81 от обжалваното съдебно решение.

86. От друга страна, считам за невъзможно да се приеме тезата на Съвета за „прилагане без признаване“, опитвайки се да помири приложимостта или прилагането на разглежданите споразумения спрямо Западна Сахара и желанието да не взема становище по евентуално признаване от страна на Съюза и държавите членки, че Западна Сахара съставлява част от Кралство Мароко. Тази липса на признаване изключва категорично и окончателно възможността при договаряне на споразуменията за асоцииране и либерализация Съюзът да е имал намерение да направи така, че тези споразумения да са приложими спрямо Западна Сахара.

iii) Как стои въпросът с прилагане *de facto* спрямо територията на Западна Сахара, което би представлявало „по-късна практика“?

87. В производството пред Общия съд Front Polisario изтъква наличието на практика, според която споразуменията за асоцииране и за либерализация са се прилагали *de facto* на територията на Западна Сахара, което е потвърдено от Съвета и Комисията в съдебното заседание пред Общия съд⁴³ и след това повторено пред Съда⁴⁴.

88. Според мен това не може да доведе до разширяване на приложното поле на посочените споразумения, така че да обхванат Западна Сахара, както е приел Общият съд в точка 103 от обжалваното съдебно решение.

89. Вярно е, че макар „по-късна практика“ по смисъла на член 31, параграф 3, буква б) от Виенската конвенция⁴⁵ да може да бъде взета предвид като допълнително указание за смисъла, който следва да се придаде на текста на дадено споразумение с оглед на неговия предмет и неговата цел, тази практика сама по себе си не е решаваща⁴⁶.

90. Както поддържа Комисията, обстоятелствата, свързани с практиката, следвана от Съюза и Кралство Мароко по отношение на прилагането на разглежданите споразумения спрямо Западна Сахара, разгледани от Общия съд в точки 78—87 от обжалваното съдебно решение, не съставляват „по-късна практика“ по смисъла на член 31, параграф 3, буква б) от Виенската конвенция⁴⁷.

43 — Вж. точка 87 от обжалваното съдебно решение.

44 — Вж. точка 65 (за Комисията) и точка 67 (за Съвета) от настоящото заключение.

45 — Макар член 31, параграф 1 от тази конвенция да предвижда, че „[д]оговорът трябва да се тълкува добросъвестно, в съответствие с обикновеното значение, което следва да се дава на термините на договора в техния контекст, а също така в духа на обекта и целите на договора“, в параграф 3, буква б) се предвижда, че „[н]аред с контекста се [взема] под внимание [...] по-късната практика на прилагането на договора, която установява споразумението на страните относно неговото тълкуване“.

46 — Вж. Air Transport Services Agreement Arbitration (арбитраж на споразумение за услуги за въздушен транспорт) (Съединени американски щати с/у Република Италия), 1965 г., *Recueil des sentences arbitrales*, том XVI, стр. 75, стр. 99, който се позовава се на консултативното становище на Постоянния международен съд от 12 август 1922 г. относно правомощията на Международната организация на труда (МОТ) за международно регламентиране на условията на труд на лицата, заети в селското стопанство (СРП, серия В, стр. 39—41).

47 — Макар член 31, параграф 1 от тази конвенция да предвижда, че „[д]оговорът трябва да се тълкува добросъвестно, в съответствие с обикновеното значение, което следва да се дава на термините на договора в техния контекст, а също така в духа на обекта и целите на договора“, в параграф 3, буква б) се предвижда, че „[н]аред с контекста се [взема] под внимание [...] по-късната практика на прилагането на договора, която установява споразумението на страните относно неговото тълкуване“.

91. Във връзка с това не споделям тълкуването на международното право, дадено от Съда в решението му от 11 март 2015 г., *Oberto и O'Leary* (C-464/13 и C-465/13, EU:C:2015:163), в което той приема, че „както е видно от практиката на Международния съд, по-късната практика по прилагането на договор може да има предимство пред ясния текст на този договор, ако посочената практика изразява постигнатото между страните съгласие (СИ), дело относно храма *Préah Vihear* (Камбоджа с/у Тайланд), решение от 15 юни 1962 г., *Recueil* 1962, стр. 6)⁴⁸.

92. Най-напред, следва да се посочи, че решението на Международния съд по делото за храма *Préah Vihear* предшества Виенската конвенция, подписана през 1969 г. Следователно то не може да засяга пряко тълкуването на член 31, параграф 3, буква б) от тази конвенция, тъй като тази разпоредба не е съществувала към момента на постановяване на решението.

93. По-нататък, не откривам никъде в това решение изрично или не твърдение на Международния съд, че по-късната практика по прилагането на договор може да има предимство пред ясния текст на този договор.

94. Накрая, доколкото тази разпоредба отразява норма на международното обичайно право, следва да се отбележи, че Международният съд не твърди, че по-късната практика по прилагането на договор може да има предимство пред ясния текст на този договор, ако посочената практика изразява постигнатото между страните съгласие.

95. Напротив, посоченото решение е едно от основополагащите решения на Международния съд във връзка с понятията „*estoppel*“ или „*приемане*“ в международното право⁴⁹, като тези понятия са напълно отделни от понятието „*по-късна практика*“.

96. Според мен не е възможно „*по-късна практика*“, която противоречи на обикновеното значение на термините на даден договор, да може да има предимство пред тези термини, освен ако не представлява позната и приета от страните практика, която е достатъчно разпространена и с достатъчна продължителност, за да представлява сама по себе си ново споразумение. Представените в преписката по настоящото дело обстоятелства, които са разгледани от Общия съд в точки 78—87 от обжалваното съдебно решение, обаче не са достатъчни за установяването на такава практика.

97. На първо място, посоченият в точка 78 от обжалваното съдебно решение отговор, даден от името на Комисията от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и заместник-председател на Комисията, г-жа Катрин Аштън, на въпросите, зададени от членовете на Парламента, с номера E-001004/11, P-001023/11 и E-002315/11 (ОВ С 286 Е, 2011 г., стр. 1), не представлява практика в смисъл на прилагане на споразуменията за асоцииране и за либерализация, тъй като по същество е едно изявление. Освен това в съдебното заседание Съветът не поддържа тезата, изразена в този отговор, съгласно която Кралство Мароко е упражняващият административната власт *de facto* в Западна Сахара.

48 — Точка 61 (курсивът е мой). Храмът *Préah Vihear* се издига на едноименния връх в източната част на планинската верига Дангрек, която очертава границата между Кралство Камбоджа на юг и Кралство Тайланд на север. През 1904 г. Френската република, чийто протекторат по онова време е било Кралство Камбоджа, и Кралство Сиам (предишното име на Кралство Тайланд) подписват спогодба, с която се предвижда създаване на съвместна комисия, натоварена с очертаването на границата между двете територии. Съгласно тази спогодба границата е трябвало да следва водната разделителна линия между басейните на Нам Сен и на Меконг. Въпреки факта, че съгласно тази разпоредба посоченият храм се намирал на тайландска територия, съвместната комисия го поставя в камбоджанска територия. След като Кралство Камбоджа постига независимост, Кралство Тайланд окупира посочения храм през 1954 г.

49 — Вж. например *Crawford*, J. *Brownlie's Principles of Public International Law*. 8. ed., Oxford University Press, Oxford, 2012, p. 419—421. Въпреки че съвместната комисия поставя посочения храм на камбоджанска територия, Кралство Тайланд не е оспорило в нито един момент съставената от тази комисия карта, която му е била представена от френското правителство. В отсъствието на каквото и да било възражение от страна на Кралство Тайланд Международният съд приема, че то е приело мълчаливо това положение и че не е в състояние да оспорва камбоджанския суверенитет върху въпросния храм. Вж. в този смисъл точки 22, 23 и 25—35 от това решение.

98. На второ място, извършените от Хранителната и ветеринарна служба (FVO) на Комисията посещения в Западна Сахара, които Общият съд посочва в точка 79 от обжалваното съдебно решение, също не представляват прилагане на разглежданите споразумения, тъй като не са предвидени в тях и не могат да бъдат взети под внимание като указание за тълкуване, тъй като се отнасят до всички продукти, които влизат на територията на Съюза, независимо от митническия режим, който се прилага спрямо тях.

99. На трето място, фактът, че 140 от мароканските износители, одобрени от Комисията по силата на споразумението за асоцииране, са установени в Западна Сахара, което Общият съд посочва в точка 80 от обжалваното съдебно решение, също не представлява прилагане на разглежданите споразумения, още повече че тези износители са установени и в Мароко, както е признато от Съюза и неговите държави членки, и на това основание имат правото да се възползват от разглежданите споразумения.

100. Накрая, както Общият съд отбелязва в точка 87 от обжалваното съдебно решение, ако Съветът и Комисията потвърждават безусловно, че споразумението за либерализация е прилагано *de facto* в Западна Сахара, обхватът и времетраенето на това прилагане остават неизвестни. За да е налице обаче „по-късна практика“ по смисъла на член 31, параграф 3, буква б) от Виенската конвенция, „е необходимо да съществува *безспорна съгласуваност между позициите на страните* и тези позиции да са били в състояние да фиксират значението на дадена разпоредба от договора“⁵⁰. В случая не е налице такава съгласуваност, тъй като, както Общият съд посочва в точка 100 от обжалваното съдебно решение, „Кралство Мароко има коренно различно схващане по въпроса“ от това на Съюза⁵¹.

iv) Относителното действие на договорите (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*)

101. При отсъствието на изрично разширяване на приложното поле прилагането на разглежданите споразумения спрямо Западна Сахара би било също така в противоречие с общия принцип на международното право за относителното действие на договорите (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*), който, както посочва Съдът в решението си от 25 февруари 2010 г., *Brita* (C-386/08, EU:C:2010:91)⁵², намира конкретен израз в член 34 от Виенската конвенция.

102. Също както член 94 от разглежданото в настоящото дело споразумение за асоцииране, член 83 от споразумението за асоцииране между ЕС и Израел гласи, че „[то] се прилага, от една страна, на [територията на Съюза] и, от друга страна — на територията на Държавата Израел“.

50 — Вж. решение от 14 януари 2003 г. на арбитражния съд, съставен от правителството на Република Франция и Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО) по въпроса за данъчния режим, приложим спрямо пенсите, изплащани на пенсионирани длъжностни лица на ЮНЕСКО, които пребивават във Франция, *Recueil des sentences arbitrales*, том XXV (2003 г.), стр. 233, точка 74. Курсивът е мой.

51 — Вж. в този смисъл точки 63—65 от настоящото заключение.

52 — Това решение, свързано с Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Държавата Израел, от друга страна, подписано в Брюксел на 20 ноември 1995 година (ОВ L 147, 2000 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 73, стр. 206, наричано по-нататък „Споразумението за асоцииране ЕС—Израел“), разглежда износа към Съюза на продукти, изработени на Западния бряг на река Йордан.

103. Припомням, че подобно на настоящото дело и въпреки различното становище на Държавата Израел по въпроса, Съюзът и неговите държави членки не признават нито суверенитета на Държавата Израел на територията на Западния бряг на река Йордан и в Ивицата Газа, нито способността ѝ да я представлява в международен план и да сключва споразумения от нейно име и за нейна сметка в качеството си на окупатор на тази територия⁵³.

104. Във връзка с това Съдът приема, че продуктите с произход от Западния бряг на река Йордан не са обхванати в приложното поле на споразумението за асоцииране ЕС—Израел, „като взема предвид, от една страна, принципа на общото международно право за относителното действие на договорите [...] (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*) [...] и, от друга страна, факта, че Съюзът е сключил и споразумение за асоцииране с [Организацията за освобождение на Палестина (ООП)], действаща в полза на националната палестинска администрация на Западния бряг и Ивицата Газа, което съгласно текста му е приложимо по-специално на територията на Западния бряг“⁵⁴.

105. Тъй като Западна Сахара е несамоуправляваща се територия по смисъла на член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, тя представлява трето образувание (*tertius*) по отношение на Съюза и Кралство Мароко.

106. Безспорно има и изключения от принципа *pacta tertiis nec nocent nec prosunt*, по-специално кодифицираните в членове 35 и 36 от Виенската конвенция относно договорите, предвиждащи задължения или права за трети държави.

107. В случая, ако предположим, че споразумението за либерализация е приложимо спрямо Западна Сахара, то няма да породи задължения, а права за нея, които биха се състояли в правото да изнася към Съюза обхванати от посоченото споразумение продукти с произход от своята територия при предвидения в споразумението преференциален митнически режим.

108. Впрочем съгласно член 36 от Виенската конвенция, който се отнася до договорите, предвиждащи права за трети държави, право за трета държава възниква само ако тя се съгласява с това и нейното съгласие ще се предполага дотогава, докогато липсва доказателство за противното. Освен това третата държава трябва да може да го изрази, но тъй като Западна Сахара е несамоуправляваща се територия, а Кралство Мароко не се счита за обвързано от член 73 от Устава на ООН, такова съгласие не може да се предполага без предварително допитване до народа ѝ или до неговите представители, към каквото досега не е пристъпвано.

109. От гореизложените съображения става ясно, че предвиденото в член 36 от Виенската конвенция изключение от общия принцип на международното право за относителното действие на договорите не е приложимо в настоящия случай.

110. Следователно, като приема в точка 97 от обжалваното съдебно решение, че „[о]бстоятелствата по настоящото дело са различни, доколкото в случая Съюзът не е сключвал споразумение за асоцииране относно продуктите с произход от Западна Сахара нито с Front Polisario, нито с друга държава или образувание“, Общият съд е направил разграничение между

53 — Всъщност, както се произнася Международният съд в точка 78 от консултативното си становище от 9 юли 2004 г. относно правните последици от изграждането на стена в окупираните палестински територии, СД, Recueil 2004 г., стр. 136, „[т]ериториите, разположени между Зелената линия [...] и старата източна граница на Палестина под британски мандат, са окупирани от Израел през 1967 г. по време на въоръжения конфликт между Израел и Йордания. Следователно, съгласно международното обичайно право, става въпрос за окупирани територии, в които Израел е в качеството си на окупатор. Произтеклите впоследствие събития в тези територии [...] не са променили това положение. Всички тези територии (в това число Източен Йерусалим) остават окупирани и Израел продължава да е техен окупатор“.

54 — Точка 96 от обжалваното съдебно решение се позовава на точки 44—53 от решението от 25 февруари 2010 г., Brita (C-386/08, EU:C:2010:91).

настоящото дело и това, което е довело до постановяване на решението от 25 февруари 2010 г., Brita (C-386/08, EU:C:2010:91), без да направи извода, че прилагането на разглежданите споразумения спрямо Западна Сахара би било в противоречие с общия принцип за относителното действие на договорите.

111. На основание на член 94 от споразумението за асоцииране и на принципа за относителното действие на договорите обаче Общият съд не може да се позовава на факта, че „[с]поразумението за асоцииране [...] не включва никаква тълкувателна клауза или друга разпоредба, в резултат на която да се изключи територията на Западна Сахара от приложното му поле“⁵⁵. Не е могъл също да приеме, че фактът, че институциите на Съюза не са настоявали да се включи „в текста на споразумението, одобрено [със спорното решение], клауза, изключваща подобно прилагане [...], показва, че приемат [...] тълкуването на Споразумението за асоцииране [...], съгласно което тълкуване тези споразумения се прилагат и за контролираната от Кралство Мароко част от Западна Сахара“⁵⁶.

112. Ето защо считам, че следва да бъде уважена първата част на второто основание от жалбата, доколкото се отнася до прилагането на споразумението за либерализация спрямо Западна Сахара.

113. Всъщност, като заключава в точка 103 от обжалваното съдебно решение, че „споразумението [за либерализация], поставено в неговия контекст [...], се прилага и на територията на Западна Сахара или, по-конкретно, на по-голямата част от тази територия, контролирана от Кралство Мароко“⁵⁷, Общият съд е допуснал грешка в правото, която според мен е основание за отмяна на обжалваното съдебно решение.

114. В тази хипотеза, тъй като делото се намира във фазата на производството, която позволява да бъде постановено окончателно решение по смисъла на член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз, първоинстанционната жалба за отмяна, подадена от Front Polisario, трябва да се отхвърли като недопустима поради липса на правен интерес и на процесуална легитимация, тъй като, ако споразумението за либерализация не е приложимо спрямо Западна Сахара, отмяната на спорното решение не може да му донесе никаква полза, нито да го засегне пряко и лично.

115. В случай че Съдът не се съобрази със заключението ми, че Общият съд е допуснал грешка в правото, като е приел, че споразуменията за асоцииране и за либерализация са приложими спрямо Западна Сахара, по-долу ще разгледам останалите основания в жалбата.

55 — Точка 101 от обжалваното съдебно решение.

56 — Точка 102 от обжалваното съдебно решение.

57 — Курсивът е мой. Видно е, че Общият съд е използвал термина „се прилага“, вместо „е приложено“, което изглежда е била тезата му при прочита на точките.

Б – При условията на евентуалност

1. По първото основание, изведено от грешки в правото, свързани с процесуалната правоспособност на Front Polisario пред юрисдикциите на Съюза

а) Доводи на страните

116. Съветът и Комисията поддържат, че Общият съд е допуснал грешка в правото, като в мотивите си в точки 34—60 от обжалваното съдебно решение е заключил, че Front Polisario следва да се разглежда като юридическо лице, което има правото да поиска от съда на Съюза да отмени спорното решение.

117. Във връзка с това те подчертават по същество, че на първо място, Front Polisario не е юридическо лице по силата на правото на държава членка или на трета държава. На следващо място, те твърдят, че Front Polisario не може да бъде считан и за субект на международното право.

118. Накрая, те посочват, че макар съдебната практика⁵⁸, на която се позовава Общият съд, за да приеме в точки 48—52 от обжалваното съдебно решение, че Front Polisario има процесуална легитимация, да допуска по изключение образувания, които не притежават правосубектност, тя подчинява допустимостта на техните искания на спазването на две условия, които трябва да бъдат изпълнени заедно, а Front Polisario не отговарял на второто, а именно Съюзът и неговите институции да го разглеждат като отделен субект, който може да притежава присъщи за него права или да бъде подчинен на задължения или ограничения (вж. точки 52, 55—59 от обжалваното съдебно решение)⁵⁹.

119. Според Съвета и Комисията Общият съд е трябвало да установи, че второто условие не е изпълнено, тъй като Front Polisario не е посочен в приети от институциите на Съюза актове, нито е „[признат] като [партньор] в рамките на преговори“⁶⁰ от тези институции.

120. При тези обстоятелства той, на свой ред, бил допуснал грешка в правото, като се е позовал в точки 56—59 от обжалваното съдебно решение на качеството на Front Polisario на представител на народа на Западна Сахара, което му било признато от Общото събрание на ООН, и на участието на това образувание в преговорите, свързани с окончателния статут на Западна Сахара, водени под егидата на ООН, за да заключи, че жалбата му е допустима.

121. В отговор Front Polisario твърди, на първо място, че представлява субект на международното право предвид статута си на движение за национално освобождение.

122. На второ място, той оспорва твърдението, че изводът на Общия съд относно неговата процесуална легитимация е опорочен от грешка в правото. Във връзка с това той отбелязва, на първо място, че Съветът не оспорва констатацията на Общия съд, че по силата на своя устав Front Polisario разполага с вътрешна структура, която му осигурява необходимата самостоятелност да действа като субект, който може да поема задължения в рамките на правоотношения.

58 — Вж. решения от 8 октомври 1974 г., *Union syndicale — Service public européen* и др./Съвет (175/73, EU:C:1974:95) и от 8 октомври 1974 г. *Syndicat général du personnel des organismes européens/Комисия* (18/74, EU:C:1974:96); от 28 октомври 1982 г., *Groupement des Agences de voyages/Комисия* (135/81, EU:C:1982:371) и от 18 януари 2007 г., *РКК и КНК/Съвет* (C-229/05 P, EU:C:2007:32), както и определение от 14 ноември 1963 г., *Lassalle/Парламент* (15/63, EU:C:1963:47).

59 — Първото условие изисква въпросното образувание да има устав и вътрешна структура, които му осигуряват необходимата самостоятелност да действа като субект, който може да поема задължения в рамките на правоотношения (вж. точки 53 и 54 от обжалваното съдебно решение).

60 — Точка 49 от обжалваното съдебно решение.

123. На второ място, той счита по същество, че Общият съд основателно е заключил, че тази правоспособност му позволява в случая да се обърне към съда на Съюза, при положение че и Съветът, и Комисията сами по себе си признават качеството му на представител на народа на Западна Сахара, на страна в преговорите на ООН относно бъдещето на тази територия, както и на легитимен партньор на Съюза по този въпрос.

б) Анализ

124. Следва да се отбележи, че Съветът и Комисията оспорват само частта от мотивите, на основание на която Общият съд е приел, че Front Polisario има процесуална легитимация, въпреки че няма правосубектност. В този смисъл те не оспорват, че уставът на Front Polisario му позволява да действа като образувание, което може да поема задължения в рамките на правоотношения.

125. Следва да припомним, че в определени случаи правото на Съюза признава процесуалната легитимация на образувания, които не притежават правосубектност. Както посочва Съдът в точка 144 от решението от 18 януари 2007 г., РКК и КНК/Съвет (C-229/05 P, EU:C:2007:32), „[р]азпоредбите на Статута на Съда, по-конкретно член 21 от него, разпоредбите на Процедурния правилник на Съда, по-конкретно член [120] от него, и разпоредбите на Процедурния правилник на Първоинстанционния съд, по-конкретно член [76] от него, не са били приети с оглед на подаването на жалби от организации, които не притежават правосубектност [...]. В [такова] изключително положение процесуалните правила относно допустимостта на жалбите за отмяна трябва да се прилагат, като се съобразяват в необходимата степен с конкретните обстоятелства“.

126. Във връзка с това не споделям позицията на Съвета, изразена в точка 17 от жалбата му и позоваваща се на определение от 3 април 2008 г., Landtag Schleswig-Holstein/Комисия (T-236/06, EU:T:2008:91), според която „процесуална легитимация може да бъде предоставена от правото на Съюза по автономен начин *единствено* когато правното положение на жалбоподателя е регламентирано *изключително* от правото на Съюза“⁶¹.

127. Противно на твърдението на Съвета, в точка 22 от това определение, потвърдено с определение от 24 ноември 2009 г., Landtag Schleswig-Holstein/Комисия (C-281/08 P, непубликувано, EU:C:2009:728), Общият съд чисто и просто е приел, че „в случай на подадена жалба от териториални субдържавни образувания Първоинстанционният съд преценява наличието на правосубектност на жалбоподателя съгласно националното публично право“.

128. Front Polisario обаче не е субдържавно образувание, спрямо което да може да се приложи тази съдебна практика, и не основава процесуалната си легитимация на национално право.

129. Ако страните не оспорват на практика факта, че Front Polisario има устав и вътрешна структура, които му осигуряват необходимата самостоятелност да действа като образувание, което може да поема задължения в рамките на правоотношения, остава да се установи дали Съюзът и неговите институции са разглеждали Front Polisario като отделен субект, който може да притежава присъщи за него права или да бъде подчинен на задължения или ограничения по смисъла на цитираната в точка 52 от обжалваното съдебно решение практика⁶².

61 — Курсивът е мой.

62 — Вж. бележка под линия 58 от настоящото заключение.

130. Най-напред, следва да се отбележи, че въпросът за процесуалната правоспособност на организация, призната от ООН като представител на народа на несамоуправляваща се територия, все още не е бил разглеждан в практиката на Съда, свързана с процесуалната правоспособност на образувания без правосубектност. Следователно до известна степен е естествено случаят на Front Polisario да не се вписва точно в разгледаните в тази съдебна практика случаи.

131. Във връзка с това следва да посоча, че делото, довело до постановяване на решението от 28 октомври 1982 г., *Groupement des Agences de voyages/Комисия* (135/81, EU:C:1982:371), се отнася до люксембургско дружество с ограничена отговорност в процедура по учредяване, чиято процесуална правоспособност е оспорена от Комисията. В точка 9 от решението си Съдът приема, че „[Комисията] не [е можела] [...] да оспорва процесуалната правоспособност на образувание, което е допуснала да участва в процедура за възлагане на обществена поръчка и спрямо което е приела отрицателно решение, след като е съпоставила всички оференти“.

132. В настоящото дело Съветът никога не е допуснал Front Polisario да участва в процедурата по преговори по споразумението за либерализация.

133. По същия начин делото, довело до постановяване на решението от 18 януари 2007 г., РКК и КНК/Съвет (C-229/05 P, EU:C:2007:32), е свързано по-специално с „Кюрдската работническа партия (РКК)“, чието съществуване само по себе си е оспорено, но партията е била обект на приети от Съюза ограничителни мерки.

134. Съдът приема, че „ако [...] [законодателят на Съюза] е счел, че РКК продължава да съществува в степен, която допуска налагането на предвидените в [регламент] [...] ограничителни мерки, последователността и справедливостта изискват да се признае, че тя продължава да съществува в степен, която ѝ позволява да оспори тези мерки. Всяко друго заключение би довело до положение, при което дадена организация може да бъде включена в списъка, предмет на спора, без да може да обжалва това“⁶³.

135. В настоящото дело Front Polisario не е посочен в спорното решение, с което се одобрява международно споразумение, сключено между Съюза и Кралство Мароко.

136. Макар случаят на Front Polisario да не се вписва в хипотезите, предвидени в решенията от 28 октомври 1982 г., *Groupement des Agences de voyages/Комисия* (135/81, EU:C:1982:371) и от 18 януари 2007 г., РКК и КНК/Съвет (C-229/05 P, EU:C:2007:32), считам, че за разлика от тях случаят, разглеждан в решението от 8 октомври 1974 г., *Union syndicale — Service public européen* и др./Съвет (175/73, EU:C:1974:95), е по-близък.

137. В точка 12 от това решение, в което се разглежда жалба за отмяна, подадена от профсъюз без правосубектност срещу назначаването на определени длъжностни лица, Съдът изброява няколко обстоятелства, които следва да бъдат взети под внимание при проверката на процесуалната легитимация, сред които е и фактът, че „институциите [на Съюза] [са го] признали като партньор във връзка с преговори по проблемите, засягащи колективните интереси на работниците или служителите“, а именно по проблеми, различни (и по-мощни) от този, посочени в жалбата.

63 — Точка 112.

138. По същия начин, макар жалбата за отмяна, подадена от Front Polisario до Общия съд, да има за предмет само решението на Съвета относно сключването на споразумението за либерализация, Front Polisario е един от двамата партньори, признати от ООН, а оттам и от всички държави и от неговите институции⁶⁴, във връзка с определянето на бъдещето на Западна Сахара.

139. Освен това с жалбата си за отмяна Front Polisario има за цел, в качеството си на признат от ООН представител на народа на Западна Сахара, да защитава правата му, произтичащи от международното право, а именно правото му на самоопределение и на постоянен суверенитет върху природните ресурси⁶⁵ на Западна Сахара⁶⁶.

140. От тези решения е видно, че като не е подхождал твърде формално или строго, Съдът се е стремил да приспособява практиката си спрямо много различни обстоятелства, като действителността винаги се оказва по-богата от въображението на законодателите.

141. Това тълкуване на практиката на Съда не е оспорено от доводите на Съвета и Комисията, според които политическото естество на поставените в това дело въпроси карат Съда да прави по-скоро политически, отколкото правни анализи.

142. В този смисъл споделям отговора на Международния съд на този вид доводи, представени в аналогично дело: „Съдът счита, че фактът, че даден правен въпрос проявява и политически аспекти, „както естествено се случва при голям брой въпроси, които се поставят в международния живот“, не е достатъчен да го лиши от естеството му на „правен въпрос“ и да „отнеме на Съда правомощие, което изрично му е дадено от неговия Статут“ [...]. Каквито и да са политическите аспекти на поставения въпрос, Съдът не може да лиши от правно естество въпрос, който го приканва да изпълни строго юридическа задача [...]“⁶⁷.

143. Поради тези съображения Front Polisario притежава процесуална правоспособност пред юрисдикциите на Съюза по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС.

144. Следователно не е необходимо да се разглежда въпросът дали Front Polisario е процесуално легитимиран в качеството си на движение за национално освобождение, след като има правосубектност и правоспособност по международното право.

145. Следва обаче да се подчертае, че фактът, че Front Polisario няма особен статут на движение за национално освобождение в Общото събрание на ООН, както е случаят с ООП, не означава непременно и автоматично, както твърдят Съветът и Комисията, че Front Polisario няма правосубектност по международното право.

64 — Вж. в този смисъл резолюциите на Европейския парламент, посочени в точка 37 от обжалваното съдебно решение, както и резолюциите на Съвместната парламентарна асамблея на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) — ЕС, посочени в бележка под линия 79 от писмения отговор на Front Polisario.

65 — Принципът за постоянен суверенитет върху природните ресурси е определен като „правото на народите и нациите да използват и да разполагат с природните ресурси на техните територии, за да си осигурят развитие и благоденствие“ (писмо от 29 януари 2002 г., адресирано до председателя на Съвета за сигурност от заместник генералния секретар по правните въпроси, правен съветник на ООН (S/2002/161), т. 14). В точка 244 от решението си от 19 декември 2005 г. по делото за въоръжени действия на територията на Конго (Демократична република Конго/Уганда), CIJ Recueil 2005 г., стр. 168, Международният съд се произнася, че този принцип има характер на принцип на международното обичайно право.

66 — Вж. в този смисъл писмо от 29 януари 2002 г., адресирано до председателя на Съвета за сигурност от заместник генералния секретар по правните въпроси, правен съветник на ООН (S/2002/161, т. 24): „[А]ко ресурсите на несамоуправляващите се територии се експлоатират в полза на народите на тези територии, в тяхно име, или след консултации с техните представители, това експлоатиране се счита за съвместимо със задълженията, произтичащи за силите, осъществяващи административно управление, по силата на Устава и в съответствие с резолюциите на Общото събрание, както и със залегналия в тях принцип на „постоянен суверенитет върху природните ресурси“.

67 — Консултативно становище от 9 юли 2004 г. относно правните последици от изграждането на стена в окупираните палестински територии, CIJ Recueil 2004 г., стр. 136, точка 41.

146. Точно обратното, признаването му за движение за национално освобождение от няколко държави⁶⁸, за представител на народа на Западна Сахара от Общото събрание на ООН⁶⁹, присъединяването му като член на международната организация „Африкански съюз“, сключването на споразумения с Ислямска република Мавритания и Кралство Мароко⁷⁰ и ангажиментът да зачита Женевските конвенции от 12 август 1949 г. относно защитата на жертвите на въоръжени конфликти, поет от него съгласно член 96, параграф 3 от допълнителния протокол относно защитата на жертвите на международни въоръжени конфликти от 8 юни 1977 г., по-скоро говорят в полза на признаването на неговата правосубектност, която международното право признава на движенията за национално освобождение.

147. Следователно първото основание трябва да се отхвърли.

2. По второто основание, изведено от грешки в правото, свързани с процесуалната легитимация на Front Polisario

148. Това основание се състои от три отделни части, първата от които вече разгледах отчасти. Съображенията ми при условията на евентуалност са изложени, в случай че Съдът отхвърли заключението ми.

а) По първата част, доколкото засяга естеството на спорното решение

i) Доводи на страните

149. Съветът твърди, че Общият съд е допуснал грешка в правото, като е приел в точки 70 и 71 от обжалваното съдебно решение, че спорното решение представлява законодателен акт. Съветът счита, че спорното решение не е законодателен акт, тъй като в правното му основание, а именно член 207, параграф 4, първа алинея ДФЕС във връзка с член 218, параграф 6, буква а) ДФЕС, не се прави изрично позоваване на законодателна процедура. Според него спорното решение не е и подзаконов акт, тъй като не е с общо приложение. Следователно не може да засяга пряко и лично нито физически, нито юридически лица.

150. В отговор Front Polisario отхвърля доводите на Съвета, като счита, че целта на Съвета е да отнеме на спорното решение гаранциите, които предоставя правовият ред на Съюза. Според него, ако спорното решение не представлява законодателен акт, то определено е подзаконов акт в качеството си на акт с общо приложение.

ii) Анализ

151. Както посочва Съветът, член 207, параграф 4 ДФЕС и член 108, параграф 6, буква а) ДФЕС, които представляват правното основание на спорното решение, не съдържат изрично позоваване на законодателна процедура, било то обикновена или специална, каквото позоваване е налице например в членове 203 ДФЕС, 349 ДФЕС и 352 ДФЕС.

68 — Например Република Бенин, Република Йемен, Алжирска демократична и народна република, Република Кабо Верде, Лаоската народнодемократична република, Гренада, Република Тунис, Ислямска република Иран и Република Зимбия.

69 — Вж. резолюции на Общото събрание на ООН по въпроса за Западна Сахара от 21 ноември 1979 г. (A/RES/34/37), т. 7 и от 11 ноември 1980 г. (A/RES/35/19), т. 10.

70 — Вж. например Мавритано-сахарското споразумение, подписано в гр. Алжир на 10 август 1979 г. между Ислямска република Мавритания и Front Polisario, Компромисното споразумение между Кралство Мароко и Front Polisario по неуредените въпроси във връзка определянето, подписано в Лондон на 19 и 20 юли 1997 г., и Компромисното споразумение между Кралство Мароко и Front Polisario относно настаняването на войниците, военнопленниците и политическите затворници или задържаните лица, подписано в Лисабон на 29 август 1997 г.

152. Този извод обаче не е достатъчен, за да се установи, че спорното решение, с което се въвеждат норми с общо приложение в правовия ред на Съюза, не е законодателен акт.

153. В член 289, параграф 3 ДФЕС понятието за законодателни актове е определено като „[п]равните актове, приети по законодателна процедура“, а именно обикновена или специална законодателна процедура.

154. Съгласно член 289, параграф 2 ДФЕС специалната законодателна процедура се състои в „приемането на [...] решение [...] от Съвета с участието на Европейския парламент“.

155. Член 218, параграф 6, буква а), подточка i) ДФЕС гласи, че „Съветът приема решението за сключване на споразумението [...] след одобрение от Европейския парламент в [случая на] [...] споразумения за асоцииране“.

156. Не виждам как изискването за предварително одобрение от Парламента не би било счтено за участие от негова страна в процедурата.

157. Фактът, че в член 289, параграф 2 ДФЕС се използва изразът „[в] специфичните случаи, предвидени в Договорите“, не предполага непременно, че всяка разпоредба на ДФЕС, която предвижда специалната законодателна процедура, трябва изрично да го съобщава. Достатъчно е да се спази определението, дадено в тази разпоредба.

158. Това важи с още по-голяма сила и поради факта, че както посочва Съдът в точка 55 от решение от 24 юни 2014 г., Парламент/Съвет (C-658/11, EU:C:2014:2025), „Договорът от Лисабон [...] изисква одобрението от Парламента на сключването на международни споразумения именно за споразуменията в области, за които във вътрешен план се прилага или обикновената законодателна процедура, предвидена в член 294 ДФЕС, или специалната законодателна процедура, но само когато последната изисква одобрение от Парламента“.

159. Във всички случаи и обратно на твърденията на Съвета, ако спорното решение не представлява законодателен акт, то определено трябва да се счита за подзаконов акт по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС съгласно тълкуването на Съда в точки 58 и 61 от решение от 3 октомври 2013 г., Inuit Tapiriit Kanatami и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, EU:C:2013:625), бидейки в този случай акт с общо приложение (доколкото с него се въвежда международно споразумение в правовия ред на Съюза⁷¹), който не е законодателен акт.

160. Това не би могло да помогне на Съвета, тъй като в такъв случай Front Polisario би могъл да бъде освободен от задължението да доказва, че е засегнат лично, ако се допусне, че спорното решение не включва мерки за изпълнение.

161. Следователно Общият съд не е допуснал грешка в правото, като е приел в точки 70 и 71 от обжалваното съдебно решение, че спорното решение представлява законодателен акт, приет по специалната законодателна процедура.

71 — Вж. решения от 30 април 1974 г., Haegeman (181/73, EU:C:1974:41, т. 5), от 30 септември 1987 г., Demirel (12/86, EU:C:1987:400, т. 7), от 15 юни 1999 г., Andersson и Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, т. 25), от 23 септември 2003 г., Ospelt и Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, т. 27), от 10 януари 2006 г., IATA и ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10, т. 36) и от 28 октомври 2010 г., Établissements Rimbaud (C-72/09, EU:C:2010:645, т. 19).

б) По втората част, свързана с прякото засягане на Front Polisario

і) Доводи на страните

162. Съветът и Комисията твърдят, че Общият съд е допуснал няколко грешки в правото, като е преценил в точки 106—110 от обжалваното съдебно решение, че Front Polisario е засегнат пряко от спорното решение, тъй като споразумението за либерализация съдържа в себе си редица разпоредби, които пораждаат преки последици за правното положение на Западна Сахара и засягат Front Polisario в качеството му на партньор на Кралство Мароко в преговорите между двете страни под егидата на ООН с оглед разрешаване на свързания с тази територия спор.

163. Във връзка с това Съветът поддържа по същество, че дори да се предположи, че бъде установен, директният ефект на определени разпоредби на споразумението за либерализация, които уточняват условията за внос в Съюза на продукти с произход от територията, спрямо която е приложимо това споразумение, не позволява да се приеме, че спорното решение засяга пряко правното положение на Front Polisario по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС, още повече че в случая Общият съд подчертава в точка 203 от обжалваното съдебно решение, че посоченото споразумение не обвързва това образувание. Всъщност понятията „директен ефект“ и „пряко засягане“ според Съвета са отделни едно от друго и първото било без значение, или във всички случаи не би било решаващо при разглеждането във връзка с второто.

164. Освен това според Комисията споразумението за либерализация няма да има директен ефект в Съюза, тъй като, за да бъде приложено, е приет Регламент за изпълнение (ЕС) № 812/2012 на Комисията от 12 септември 2012 година за изменение на Регламент (ЕО) № 747/2001 на Съвета по отношение на тарифните квоти на Съюза за някои селскостопански и преработени селскостопански продукти с произход от Мароко⁷².

165. Накрая, правните последици за териториите, за които правото на Съюза не се прилага, не били от значение при проверката, която се изисква по член 263, четвърта алинея ДФЕС.

166. Във всички случаи обжалваното съдебно решение се ограничавало до доказване на косвена връзка между твърдените правни последици от разпоредбите на споразумението за либерализация върху територията на Западна Сахара, върху продуктите с произход от нея и върху техните износители или вносители, от една страна, и участието на Front Polisario в политически преговори, които имат за цел да решат спор, свързан с тази територия, от друга. Всъщност Общият съд трябвало да заключи, че предвид предмета и естеството си спорното решение не може да засегне пряко Front Polisario, нито в по-широк план, който и да било непривилегирован жалбоподател, дори и да става въпрос за образувание, което има претенции спрямо територията, към която е предназначено да се прилага международното споразумение, одобрено с подобно решение.

167. В отговор Front Polisario счита, че предвид факта, че споразумението за либерализация се прилага спрямо продукти с произход от Западна Сахара, Общият съд правилно е приел, че спорното решение го засяга пряко. Във връзка с това той подчертава по-специално, че това решение има за цел да породи правни последици и следователно не може да се счита за неподлежащо, поради естеството си, на обжалване по съдебен ред. Той изтъква на следващо място, че посоченото решение одобрява споразумението за либерализация и следователно със самото си приемане поражда правни последици за условията за износ към Съюза на продукти с произход от Западна Сахара. Накрая, той посочва по същество, че тъй като Общото събрание на ООН му е признало качеството на представител на народа на Западна Сахара, че тъй като

72 — ОВ L 247, 2012 г., стр. 7.

преговорите на ООН във връзка със Западна Сахара имат за цел да позволят на народа ѝ да упражни правото си на самоопределение и тъй като контролът върху природните ресурси е основен елемент на това право, Общият съд основателно е счел, че спорното решение засяга пряко правното му положение.

ii) Анализ

– По въпроса дали непривилегировани жалбоподатели могат да бъдат „пряко засегнати“ от решения на Съвета за сключване на международни споразумения

168. Не мога да се съглася с тезата на Съвета, че решенията за сключване на международен договор, чието правно основание е член 218, параграф 6 ДФЕС, не могат поради самото си естество да бъдат обжалвани от непривилегировани жалбоподатели, какъвто е Front Polisario.

169. Като поддържа, че по естеството си тези решения не могат да имат преки последици и че вследствие от това единствено привилегировани жалбоподатели, които не трябва да доказват правния си интерес, могат да подават жалби за отмяна срещу тях, Съветът изглежда смесва понятията за обжалваем акт и правен интерес.

170. Следва да припомня, че „[с]ъгласно постоянната съдебна практика за подлежащи на обжалване актове по смисъла на член 263 ДФЕС се считат всички приети от институциите на Съюза разпоредби, без оглед на тяхната форма, които имат за цел да породят задължителни правни последици“⁷³.

171. Фактът, че решенията за сключване на международни споразумения поражда такива последици, е установен отдавна в практиката на Съда⁷⁴ тъй като в противен случай „упражняването на компетентността, предоставена на институциите на [Съюза] в международната област, [би избегнало] съдебния контрол за законосъобразност, предвиден от член [263 ДФЕС]“⁷⁵.

172. Следователно обжалваемостта на спорното решение ми се струва безспорна.

173. Същото се отнася за правния интерес на Front Polisario.

174. Както Съдът приема в точка 25 от решение от 17 април 2008 г., Flaherty и др./Комисия (C-373/06 P, C-379/06 P и C-382/06 P, EU:C:2008:230), „[с]ъгласно установената съдебна практика правният интерес на ищеца или жалбоподателя трябва да съществува с оглед на предмета на иска или жалбата към момента на подаването му/ѝ, тъй като в противен случай същият/същата би бил(а) недопустим(а). Този предмет на спора трябва да продължава да съществува, също както и правният интерес, до обявяването на съдебното решение, тъй като иначе няма да има основание за постановяване на съдебно решение по същество, което предполага искът или жалбата да може чрез резултата си да донесе полза на страната, която го/я е подала“.

175. Доколкото споразуменията за асоцииране и за либерализация са приложими спрямо Западна Сахара, е очевидно, че жалбата за отмяна може да донесе полза на Front Polisario, който счита, че прилагането на тези споразумения спрямо Западна Сахара нарушава правото на самоопределение на нейния народ, принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси и член 73 от Устава на Организацията на обединените нации.

73 — Решение от 13 февруари 2014 г., Унгария/Комисия (C-31/13 P, EU:C:2014:70, т. 54 и цитираната съдебна практика).

74 — Вж. решение от 9 август 1994 г., Франция/Комисия (C-327/91, EU:C:1994:305, т. 15).

75 — Решение от 9 август 1994 г., Франция/Комисия (C-327/91, EU:C:1994:305, т. 16).

– По понятията „пряко засягане“ и „директен ефект“

176. Както посочва Общият съд в точка 105 от обжалваното съдебно решение, „съгласно постоянната съдебна практика условието дадено физическо или юридическо лице да е „пряко засегнато“ от акта — предмет на обжалване, изисква съчетанието на два кумулативни критерия, а именно оспорената мярка, на първо място, пряко да поражда последици за правното положение на засегнатото лице, и на второ място, да не оставя никакво право на преценка на своите адресати, на които е възложено изпълнението ѝ, тъй като това изпълнение е напълно автоматично и произтича единствено от правната уредба на Съюза, без да се прилагат други правила с опосредяващ характер“.

177. Макар Съветът и Комисията да не оспорват наличието на известна връзка между втория критерий на понятието „пряко засягане“ и понятието „директен ефект“⁷⁶, Съветът оспорва, че в настоящото дело е изпълнен първият критерий, докато Комисията оспорва, че е изпълнен вторият.

178. Що се отнася до първия критерий, според който оспорваната мярка трябва пряко да поражда последици за правното положение на засегнатото лице, Съветът поддържа, че критерият за пряко засягане трябва да се разглежда спрямо засегнатото лице, а не спрямо засегнатата територия. Във връзка с това той се позовава на постулата, че правното положение на дадена територия не може да бъде повлияно от разпоредбите на международен договор, дори и той да има директен ефект, което според него означава, че трябва да се направи преценка на последиците за правното положение на засегнатото лице, а не за правното положение на съответната територия.

179. Не споделям отпращания постулат, на който се основава становището на Съвета.

180. Най-напред, фактът, че правното положение на териториите може със сигурност да бъде засегнато от разпоредбите на международен договор, при това независимо от въпроса дали тези разпоредби пораждат директен ефект, е онагледен в настоящия случай по-специално посредством консултативното становище на Международния съд от 16 октомври 1975 г. относно Западна Сахара⁷⁷, в рамките на което Кралство Мароко представя като доказателство за упражняването на суверенитета си върху Западна Сахара определени международни актове, които според него съставляват признаване на този суверенитет от други държави, тъй като в тях се посочва Западна Сахара⁷⁸.

181. Както става ясно от точка 108 от това становище, Международният съд е разгледал въпроса „дали анализът му на *правното положение* такова, каквото е видно от проучването на изтъкнатите от [Кралство] Мароко вътрешни актове, е *засегнат* чувствително от международните актове, които според тази държава установяват, че суверенитетът на Султана е

76 — Във връзка с понятието „директен ефект“ Съдът е приел в точка 54 от решение от 21 декември 2011 г., Air Transport Association of America и др. (C-366/10, EU:C:2011:864), че за да бъдат приложими разпоредбите на договор, изтъкнати, за да се прецени валидността на акт на правото на Съюза, те трябва „да са безусловни и достатъчно точни по съдържанието си“. В точка 55 от това решение Съдът уточнява, че „[т]ова условие е изпълнено, когато изтъкнатата разпоредба предвижда ясно и точно задължение, чието изпълнение или действие не зависи от издаването на последващ акт“, което съответства на липсата на правила с опосредяващ характер, която се изисква по втория критерий за понятието „пряко засягане“.

77 — СД, Recueil, стр. 12.

78 — Вж. точки 98 и 108—128.

пряко или косвено признат за простиращ се върху [Западна Сахара]⁷⁹. Тези актове включват няколко международни споразумения, сключени от Шерифската държава (предишното наименование на Кралство Мароко)⁸⁰, и дипломатическата кореспонденция, свързана с тълкуването на разпореда от договор⁸¹.

182. Следователно, както Комисията приема в точка 30 от писмения си отговор, прилагането на споразуменията за асоцииране и за либерализация спрямо Западна Сахара би могло да се тълкува като посегателство върху правото на самоопределение⁸² на нейния народ и в този смисъл да засегне правното положение на тази територия, тъй като легитимира някои от претенциите за суверенитет на Кралство Мароко⁸³.

183. При това положение следва да се разгледат също представените в съдебното заседание доводи на Съвета, с които се оспорва връзката между прякото засягане на територията на Западна Сахара (ако то бъде установено) и това на Front Polisario. Тази връзка е установена от Общия съд в точка 110 от обжалваното съдебно решение на основание на участието на Front Polisario заедно с Кралство Мароко в процедурата по преговори под егидата на ООН относно бъдещето на Западна Сахара.

184. Във връзка с това Съветът смята, че „Общият съд произволно определя абсолютна идентичност между територията и лице [...], което изразява претенции по отношение на нея“. Според него „логиката на Общия съд би имала смисъл само ако Front Polisario има вътрешно присъщо призвание да защитава търговските интереси на Западна Сахара, което би предполагало той да е неин признат институционален представител по силата на международното право или най-малкото по силата на международната практика“.

185. Споделям тази критика от страна на Съвета, доколкото Front Polisario е признат от ООН единствено като представител на народа на Западна Сахара в *политическия*⁸⁴ процес, който има за цел да реши въпроса за самоопределението на народа на тази територия. Именно в този политически контекст той е единственият представител на народа на Западна Сахара, като Кралство Мароко е другата страна в спора, а от 26 февруари 1976 г. Кралство Испания се счита за освободено от всякаква отговорност с международен характер, свързана с управлението на Западна Сахара.

186. Разглежданият съдебен спор обаче не е част от политическия процес, в който Front Polisario изпълнява дълга си на представител на народа на Западна Сахара, признат му от ООН.

187. Освен това Съветът оспорва качеството на Front Polisario като изключителен представител на народа на Западна Сахара. Дори според самия Front Polisario той не е единственото образувание, което има способността да представлява народа на Западна Сахара, тъй като според него Кралство Испания остава субектът, упражняващ административна власт върху тази територия⁸⁵.

79 — Курсивът е мой.

80 — Става въпрос за два договора и едно споразумение, сключени с Кралство Испания съответно през 1767 г., 1861 г. и 1900 г., за договор, сключен през 1836 г. със Съединените американски щати, и за два договора, сключени с Обединеното кралство през 1856 г. и 1895 г.

81 — Става въпрос за член 8 от договора от Тетуан от 1860 г., с който се поставя край на първата мароканска война (1859—1860 г.).

82 — За неприкосновеността на правото на самоопределение в качеството му едновременно на императивна норма на международното право (*ius cogens*) и задължение *erga omnes*, което трябва да се зачита от всички действащи лица, и по-специално от държавите и международните организации, при *всякакви* обстоятелства, вж. точка 259 от настоящото заключение и цитираната там съдебна практика.

83 — Правото на самоопределение на народа на Западна Сахара наскоро бе потвърдено от Съвета за сигурност: вж. Резолюция 2285 (2016) от 29 април 2016 г. (S/RES/2285).

84 — Вж. резолюции на Общото събрание на ООН A/RES/34/37, т. 7 и A/RES/35/19, т. 10.

85 — Вж. точка 8 от писмената му защита.

188. От 26 февруари 1976 г. Кралство Испания безспорно се счита за освободено от всякаква отговорност с международен характер, свързана с управлението на Западна Сахара. Не може обаче да бъде изключено категорично, въпреки отказа му, че Кралство Испания е запазило по силата на международното право качеството си на административна власт и че в това си качество то е единственото образувание, който има способността, а дори и задължението, да защитава, в това число от правна гледна точка, правата на народа на Западна Сахара, и по-специално правото му на самоопределение и суверенитета му върху природните ресурси на тази територия.

189. Всъщност, без да е необходимо да се разглежда този въпрос в настоящото дело, формулировката на задължението, което се вменява на субектите, упражняващи административната власт, по силата на член 73, букви а) и б) от Устава на Организацията на обединените нации⁸⁶, ме кара да се съмнявам, че тези субекти могат да се освободят от този дълг, без да са го изпълнили, вземайки под внимание интересите и потребностите на народа на съответната несамоуправляваща се територия.

190. Това съмнение се усилва от факта, че ООН продължава да счита, че предвиденото в член 73, буква д) от Устава на ООН задължение за предаване на информация за Западна Сахара на генералния секретар на ООН трябва да се изпълнява от Кралство Испания⁸⁷.

191. Освен това Ministerio Fiscal (прокуратурата) на Кралство Испания и Audiencia Nacional (Националният съд на Испания) признават качеството на Кралство Испания на административна власт в Западна Сахара, което „в това си качество поддържа до края на периода на деколонизация задълженията, произтичащи от членове 73 и 74 от Устава на Организацията на обединените нации, сред които присъства задължението за защита, в това число правна, на нейните граждани срещу злоупотреби“⁸⁸. На това основание Кралство Испания е разширило международните си правомощия по наказателноправни въпроси, така че да обхванат престъпните деяния, извършени в Западна Сахара⁸⁹.

192. Следва да посоча, че в съдебното заседание испанското правителство се въздържахе от коментари относно позицията на испанските правораздавателни органи, като се ограничи до това да посочи, че зачита решенията на испанските юрисдикции.

193. В заключение по този въпрос, връзката между спорното решение и Front Polisario ми изглежда твърде непряка, за да обоснове пряко засягане на последния.

194. Поради тези съображения считам, че точка 110 от обжалваното съдебно решение е опорочена от грешка в правото, доколкото признава Front Polisario за пряко засегнат.

86 — „Членовете на Организацията на Обединените нации, които носят или поемат отговорност за управлението на територии, чиито народи още не са достигнали до пълно самоуправление [...], приемат като *свещен дълг* задължението да оказват възможно най-голямо съдействие за благополучието на жителите на [Западна Сахара] [...] и за тази цел: [...] да осигуряват [...] покровителството им срещу злоупотреби [и] да развият самоуправлението, да държат нужната сметка за политическите стремежи на тези народи и да ги подпомагат в постепенното развитие на *техните свободни политически институции*“. Курсивът е мой.

87 — Вж. списъка, приложен към доклада от 1 февруари 2016 г. на генералния секретар на ООН относно „Сведения, свързани с териториите, съобщени съгласно член 73 от Устава на Организацията на обединените нации“ (A/71/68).

88 — Вж. определение № 40/2014 от 4 юли 2014 г. на l'Audiencia Nacional, sala de lo penal, pleno (Национален съд, наказателно отделение, пленарен състав) по обикновено производство № 80/2013, достъпно в интернет на адрес http://www.ligaproderrechoshumanos.org/documentos/20140710_sala_penal_audiencia_nacional.pdf.

89 — Пак там.

195. Предвид този извод, единствено за пълнота ще разгледам втория критерий за пряко засягане, а именно спорното решение да не трябва да оставя никакво право на преценка на своите адресати, на които е възложено изпълнението му. По този въпрос не споделям становището на Комисията, че той не е изпълнен в настоящото дело, поради това че тя е трябвало да приеме Регламент за изпълнение № 812/2012, за да приложи споразумението за либерализация.

196. Според мен изпълнението на обжалвания акт е „напълно автоматично и произтича единствено от правната уредба на Съюза, без да се прилагат други правила с опосредяващ характер“⁹⁰. Влизането му в сила позволява да се упражняват правата и да се изпълняват задълженията, предвидени в споразумението за либерализация.

197. С Регламент за изпълнение № 812/2012 единствено се актуализира Регламент (ЕО) № 747/2001 на Съвета от 9 април 2001 година относно начина на управление на тарифните квоти на Общността и на референтните количества за продукти, които могат да се ползват от преференции по силата на споразумения с някои средиземноморски страни, и за отмяна на Регламенти (ЕО) № 1981/94 и (ЕО) № 934/95⁹¹, като в сбит вид (една-единствена разпоредба, придружена от обобщена таблица) се представят *някои* от съществените реформи, въведени със споразумението за либерализация.

198. Всъщност, както става ясно от член 2 от Протокол № 1, който се намира в приложение 1 към споразумението за либерализация, последното има за цел внос в Съюза „на селскостопански продукти, преработени селскостопански продукти, риба и рибни продукти с произход от Мароко“, докато Регламент за изпълнение № 812/2012 изглежда конкретизира само някои от продуктите, които се внасят в Съюза при тарифни квоти⁹². Липсата на регламент за изпълнение по никакъв начин не би възпрепятствала прилагането на споразумението както спрямо тези продукти, така и спрямо другите.

199. В съдебното заседание Комисията не разясни как Регламент за изпълнение № 812/2012 прилага споразумението за либерализация по отношение на всички останали продукти.

200. Във всеки случай, дори що се отнася до продуктите, посочени в Регламент за изпълнение № 812/2012 (например домати), за които има тарифна квота, чието приложение е уредено в този регламент, следва да се отбележи, че Front Polisario не претендира, както биха го направили вносителите, че е пряко засегнат от тарифната квота, предвидена в споразумението за либерализация. Оплакването му е изведено от самото прилагане на това споразумение спрямо Западна Сахара — въпрос, който няма нищо общо с евентуалното му приложение от въпросния регламент.

201. Следователно считам, че вторият критерий за пряко засягане, посочен в точка 105 от обжалваното съдебно решение, е изпълнен в настоящото дело.

в) По третата част, свързана с личното засягане на Front Polisario

202. Разглеждам тази част единствено в случай че Съдът приеме, че Front Polisario е пряко засегнат от спорното решение.

90 — Точка 105 от обжалваното съдебно решение. Курсивът е мой.

91 — ОВ L 109, 2001 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 2, том 13, стр. 241.

92 — Става въпрос основно за домати, чесън, краставици, тиквички, клементинки, ягоди и химически чиста фруктоза (вж. член 1 от Регламент за изпълнение № 812/2012 и приложението към него).

i) Доводи на страните

203. Съветът и Комисията поддържат, че Общият съд е допуснал грешка в правото, като е приел в точки 111 и 113 от обжалваното съдебно решение, че Front Polisario е засегнат лично от спорното решение, тъй като участва в международни преговори с цел уреждане на свързания със Западна Сахара спор и тъй като поради това се намира в положение, което го отличава от всички останали. Всъщност, дори да бъде прието, че съществува такова положение, в мотивите си Общият съд не бил посочил как спорното решение, с оглед на предмета му, засяга по какъвто и да било начин Front Polisario по смисъла на съдебната практика. Напротив, участието му в преговорите под егидата на ООН показвало чисто и просто общ интерес от политическо естество, лишен от всякаква материалноправна или процесуална връзка със спорното решение и със споразумението за либерализация, като последното има за предмет единствено и само въпроси от търговски и митнически характер.

204. Front Polisario твърди точно обратното, че в точки 111 и 113 от обжалваното съдебно решение основателно се посочва, че спорното решение го засяга лично. Във връзка с това той посочва, най-напред, че вече е установено и не се оспорва качеството му на представител на народа на Западна Сахара и че именно поради тази причина той представлява единственият партньор на Кралство Мароко в преговорите под егидата на ООН. На следващо място, той посочва, че целта на тези преговори е не да се намери единствено политическо решение на териториален спор, както твърдят Съветът и Комисията, а по-скоро да се даде възможност на народа на Западна Сахара да упражни правото си на самоопределение. Накрая, той подчертава, че споразумението за либерализация се прилага спрямо Западна Сахара и нейните природни ресурси, като контролът върху тях е част от това право.

ii) Анализ

205. Макар настоящото дело да не се вписва в практиката на Съда, на която се позовава Комисията и която е свързана с процесуалната легитимация за подаване на жалба срещу решение на Комисията в областта на държавната помощ от лица, различни от държавата членка — адресат на съответното решение⁹³, нищо не изключва по принцип възможността Front Polisario да може да удовлетвори критерия за лично засягане, въпреки че поради особените обстоятелства, които го разграничават, случаят му не може да се обвърже с никакъв precedent в досегашната практика на Съда.

206. Във връзка с това не споделям твърдението на Комисията, че точка 113 от обжалваното съдебно решение противоречи на решение от 10 април 2003 г., Комисия/Нидерландски Антили (C-142/00 P, EU:C:2003:217)⁹⁴, тъй като положението на Front Polisario изобщо не е сходно с това на Нидерландските Антили.

207. Всъщност в точки 66 и 67 от това решение Съдът приема, че макар по-голямата част от вноса в Съюза на ориз с произход от ОСТ да идва от Нидерландските Антили, не само че този сектор представлява едва 0,9 % от брутния национален продукт на Нидерландските Антили, но и те не са единствената ОСТ, която произвежда ориз, засегнат от въпросните регламенти.

93 — Става въпрос за решения от 2 февруари 1988 г., Kwekerij van der Кооу и др./Комисия (67/85, 68/85 и 70/85, EU:C:1988:38), от 24 март 1993 г., CIRFS и др./Комисия (C-313/90, EU:C:1993:111) и от 9 юли 2009 г., ЗФ/Комисия (C-319/07 P, EU:C:2009:435).

94 — Делото, довело до това решение, е свързано с жалба за отмяна на два регламента, с които Комисията прекратява облагодетелствания режим на внос на ориз от отвъдморските страни и територии (наричани по-нататък „ОСТ“).

208. На това основание Съдът приема в точка 68 от посоченото решение, че въпросните регламенти не са породили тежки последици в значим сектор от икономиката на Нидерландските Антили за разлика от всички останали ОСТ, без Нидерландските Антили да са засегнати от въпросните разпоредби поради някакви качества, отличаващи ги от останалите ОСТ, които също са обхванати от въпросните регламенти.

209. Положението, в което се намира Front Polisario, далеч не е аналогично на това на Нидерландските Антили. Макар Съдът да се е приел в точка 69 от посоченото решение, че „общият интерес, който дадена ОСТ като компетентен субект по въпросите от икономически и обществен порядък на нейна територия може да има от получаването на благоприятен резултат за икономическото ѝ благоденствие, сам по себе си не е достатъчен тя да се счита за [...] лично засегната“, мисията на Front Polisario въобще не е свързана с въпроси от икономически и обществен порядък.

210. Всъщност мисията му, така както е формулирана в член 8 от устава му, е много по-обща и по същество се състои в това да доведе народа на Западна Сахара в качеството си на негов представител, признат от ООН⁹⁵, до момента, в който той ще може да упражни правото си на самоопределение.

211. Въпреки това поради съображенията, които посочих в точки 185—194 от настоящото заключение, считам, че изложените по-горе обстоятелства не позволяват да се приеме, че е налице лично засягане на Front Polisario.

212. В резултат на това Общият съд е допуснал грешка в правото, като е приел в точка 113 от обжалваното съдебно решение, че Front Polisario е засегнат лично.

213. Ето защо точки 110—114 от обжалваното съдебно решение следва да се отменят, което според мен води до отмяната му в неговата цялост.

214. При тази хипотеза, тъй като делото се намира във фазата на производството, която позволява да бъде постановено окончателно решение по смисъла на член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз, първоинстанционната жалба за отмяна, подадена от Front Polisario, трябва да се отхвърли като недопустима поради липса на пряко и лично засягане.

215. В случай че Съдът не смята, че Общият съд е допуснал грешка в правото, като се е произнесъл, че Front Polisario е пряко и лично засегнат от спорното решение, по-долу ще анализирам останалите основания в жалбата.

95 — Вж. резолюциите на Общото събрание на ООН от 21 ноември 1979 г., A/RES/34/37, т. 7 и от 11 ноември 1980 г., A/RES/35/19, т. 10.

В – Отново при условията на евентуалност

1. По третото основание, изведено от грешка в правото, свързана с контрола, упражняван от Общия съд върху правото на преценка, с което разполага Съветът в областта на външноикономическите отношения

а) Доводи на страните

216. Съветът и Комисията твърдят, че Общият съд е допуснал грешка в правото, като в точка 225 от обжалваното съдебно решение е приел, че срещу широкото право на преценка, признато на Съвета за целите на сключването на икономически споразумения с трети държави, стои предварителното му задължение да провери всички относими към конкретния случай обстоятелства.

217. Във връзка с това те оспорват, на първо място, самия принцип на подобно задължение. Всъщност то можело да се схваща като процесуална гаранция, осигурена от правото на Съюза в противовес на правото на преценка, с което може да разполага органът по вземане на решение в рамките на административните процедури за изпълнение, в отделни случаи, на нормативни актове на Съюза, приложими спрямо технически области, изискващи сложни оценки. С оглед на причината за въвеждане на тази процесуална гаранция тя не можело да бъде пренесена спрямо упражняването на широкото право на преценка, с което разполага Съветът при приемането на законодателни или нормативни актове, въпреки че и той трябвало да взема под внимание наличните данни във връзка с това. При всички случаи в политическа област като сключването на международни споразумения съдебният контрол върху признатото на законодателя широко право на преценка следвало да се ограничава до проверка дали приетият акт не е явно неподходящ по отношение на преследваната цел.

218. На второ място, Съветът и Комисията смятат, че Общият съд е допуснал грешки в правото при уточняването на реда и условията за изпълнение на определеното в обжалваното съдебно решение задължение за предварителна проверка. Той всъщност обвързвал това задължение с наличието на съмнения относно зачитането на правата на народа на Западна Сахара, посочени в изготвен от адвоката на Front Polisario доклад, вместо да установи дали е налице нарушение на правна норма или явна грешка в преценката. Освен това подобен доклад не можел да се счита за валидно доказателство предвид произхода му.

219. Според Front Polisario посоченото от Общия съд задължение за предварителна проверка е част от основните гаранции, които трябва да бъдат осигурени в един правов Съюз, когато институция на Съюза разполага с право на преценка, по-специално в областта на външноикономическите му отношения. Освен това задължението било обвързано с общия принцип на добра администрация, чието спазване трябвало да се гарантира, съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ)⁹⁶, в рамките не само на административните процедури, но и на процедурите, които водят до приемането на актове с нормативен характер. Всъщност чрез посоченото задължение Съветът щял да бъде в състояние да упражни правото си на преценка по информиран начин, без то да бъде ограничавано по какъвто и да било начин, а съдът щял да има възможност да се увери, че упражняването на това право не е опорочено от никакви явни грешки в преценката.

96 — Вж. ЕСПЧ, 8 юли 2003 г., *Natton и др. с/у Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:2003:0708JUD00360229710, т. 128) и 10 ноември 2004 г., *Taşkin и др. с/у Турция* (СЕ:ЕCHR:2004:1110JUD004611799, т. 119).

б) Анализ

220. Съгласно постоянната съдебна практика „на законодателя на Съюза следва да се признае широко право на преценка в областите, които предполагат той да направи избор от политическо, икономическо и социално естество и в които е призван да извършва комплексни преценки. Оттук Съдът стига до извода, че единствено явно неподходящият характер на приета в тези области мярка с оглед на целта, която компетентната институция възнамерява да постигне, може да засегне законосъобразността на такава мярка“⁹⁷.

221. Във връзка с това, както е признато от юрисдикциите на Съюза, институциите на Съюза разполагат с такова широко право на преценка в областта на външноикономическите отношения, в която попадат споразуменията за асоцииране и за либерализация⁹⁸.

222. Несъмнено, както подчертават Съветът и Комисията, съдебната практика, на която Общият съд се позовава в точка 225 от обжалваното съдебно решение⁹⁹, за да установи наличието на общо задължение на институциите на Съюза „да [разгледат] внимателно и безпристрастно всички относими към конкретния случай данни, които подкрепят изведените от тях заключения“, преди да приемат въпросния акт, не е относима в областта на външноикономическите отношения. Всъщност тази съдебна практика налага подобно задължение на институциите на Съюза, когато възнамеряват да приемат, в рамките на административна процедура¹⁰⁰, решение, което засяга интересите на физическо или юридическо лице¹⁰¹.

223. Не считам обаче, че позоваването от страна на Общия съд на решения от 21 ноември 1991 г., Technische Universität München (C-269/90, EU:C:1991:438) и от 22 декември 2010 г., Gowan Comércio Internacional e Serviços (C-77/09, EU:C:2010:803), вместо на цитираната в точка 220 от настоящото заключение съдебна практика, засяга извода му, тъй като приложимите спрямо административните процедури принципи са приложими *mutatis mutandis* и към законодателните процедури.

97 — Решение от 1 март 2016 г., National Iranian Oil Company/Съвет (C-440/14 P, EU:C:2016:128, т. 77). Вж. също в този смисъл решения от 10 януари 2006 г., IATA и ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10, т. 80), от 1 февруари 2007 г., Sison/Съвет (C-266/05 P, EU:C:2007:75, т. 33), от 16 декември 2008 г., Arcelor Atlantique и Lorraine и др. (C-127/07, EU:C:2008:728, т. 57), от 8 юни 2010 г., Vodafone и др. (C-58/08, EU:C:2010:321, т. 52), от 17 октомври 2013 г., Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, т. 47) и от 28 ноември 2013 г., Съвет/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776).

98 — Вж. решения от 10 март 1998 г., Германия/Съвет (C-122/95, EU:C:1998:94, т. 77 и 79) и от 6 юли 1995 г., Odigitria/Съвет и Комисия (T-572/93, EU:T:1995:131, т. 38).

99 — Става въпрос за решения от 21 ноември 1991 г., Technische Universität München (C-269/90, EU:C:1991:438, т. 14) и от 22 декември 2010 г., Gowan Comércio Internacional e Serviços (C-77/09, EU:C:2010:803, т. 57).

100 — В рамките на този тип процедура задължението за предварителна проверка на всички относими обстоятелства, което може да се обвърже с принципа на добра администрация (вж. решения от 29 март 2012 г., Комисия/Естония, C-505/09 P, EU:C:2012:179, т. 95 и от 7 април 2016 г., Holcim (Romania)/Комисия, C-556/14 P, EU:C:2016:207, т. 80), представлява процесуална гаранция, която се дава на лицата, засегнати от решението, което институцията възнамерява да приеме, като противотежест на широкото право на преценка, с което тя разполага във въпросната област.

101 — Вж. в този смисъл решение от 18 юли 2013 г., Комисия и др./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P и C-595/10 P, EU:C:2013:518, т. 114).

224. Всъщност съгласно установената съдебна практика, макар законодателят на Съюза да разполага с широко право на политическа преценка, когато претегля различни общи интереси в рамките на приемането на законодателен или подзаконов акт, той при всички случаи е обвързан със задължението да вземе под внимание всички относими „основни данни“ и налични „фактически обстоятелства“¹⁰². Във връзка с това Съдът трябва да провери дали това задължение е изпълнено надлежно¹⁰³ и дали приетият акт не е явно неподходящ¹⁰⁴.

225. Във връзка с това считам, че решение от 16 април 2013 г., Испания и Италия/Съвет (C-274/11 и C-295/11, EU:C:2013:240) е от особено значение, тъй като засяга решение на Съвета за разрешаване на засилено сътрудничество по силата на член 329, параграф 1 ДФЕС, което по същия начин като спорното решение попада в т.нар. от Комисията „твърдо ядро на правото на преценка на институциите на Съюза“.

226. При контрола за законосъобразност на това решение Съдът е заимствал почти дословно принципа, прогласен в решения от 21 ноември 1991 г., Technische Universität München (C-269/90, EU:C:1991:438, т. 14) и от 22 декември 2010 г., Gowan Comércio Internacional e Serviços (C-77/09, EU:C:2010:803, т. 57) и повторен от Общия съд в точка 225 от обжалваното съдебно решение, като се произнася, че „при упражняването на контрол относно спазването на условието за приемане като крайна мярка на решение за разрешаване на засилено сътрудничество Съдът следва да провери дали Съветът е разгледал *внимателно и безпристрастно всички относими към конкретния случай данни* и дали заключението, до което е достигнал, е мотивирано в достатъчна степен“¹⁰⁵.

227. Ако Съветът е подчинен на тези изисквания, когато действа в качеството си на законодател, то е трудно да се допусне, че няма да е подчинен на същите изисквания, когато прибегва до специална законодателна процедура, за да сключи международно споразумение¹⁰⁶.

228. Поради същите съображения като изложените в точка 142 от настоящото заключение, направените от Комисията в точки 12—14 от писмената ѝ дублика позовавания на политическото естество на въпроса за Западна Сахара не са в състояние да възпрепятстват ограничения контрол, който Съдът трябва да упражни в областта на международните отношения, където институциите на Съюза разполагат с широко право на преценка¹⁰⁷.

102 — Вж. решения от 7 септември 2006 г., Испания/Съвет (C-310/04, EU:C:2006:521, т. 120—123), от 16 декември 2008 г., Arcelor Atlantique и Lorraine и др. (C-127/07, EU:C:2008:728, т. 57—59), от 8 юли 2010 г., Afton Chemical (C-343/09, EU:C:2010:419, т. 33 и 34) и от 17 октомври 2013 г. Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, т. 48—50).

103 — Вж. решения от 7 септември 2006 г., Испания/Съвет (C-310/04, EU:C:2006:521, т. 122, 133 и 134) и от 8 юли 2010 г., Afton Chemical (C-343/09, EU:C:2010:419, т. 34).

104 — Вж. решения от 7 септември 2006 г., Испания/Съвет (C-310/04, EU:C:2006:521, т. 99), от 16 декември 2008 г., Arcelor Atlantique и Lorraine и др. (C-127/07, EU:C:2008:728, т. 59), от 17 октомври 2013 г., Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, т. 48—51) и от 1 март 2016 г., National Iranian Oil Company/Съвет (C-440/14 P, EU:C:2016:128, т. 77—88).

105 — Решение Испания и Италия/Съвет (C-274/11 и C-295/11, EU:C:2013:240, т. 54).

106 — Вж. точка 55 от решение от 24 юни 2014 г., Парламент/Съвет (C-658/11, EU:C:2014:2025), където Съдът приема по отношение на член 218, параграф 6, втора алинея, буква а), подточка v) ДФЕС, че „Договорът от Лисабон, от една страна, изисква одобрението от Парламента на сключването на международни споразумения именно за споразуменията в области, за които във вътрешен план се прилага или обикновената законодателна процедура, предвидена в член 294 ДФЕС, или специалната законодателна процедура, но само когато последната изисква одобрение от Парламента“.

107 — Противно на твърдяното от Комисията, в нито една от посочените в настоящото дело резолюции на Съвета за сигурност не се споменава, че той е сезиран с въпроса за Западна Сахара по силата на глава VII от Устава на Организацията на обединените нации, озаглавена „Действия в случай на заплахи срещу мира, нарушения на мира и актове на агресия“, което е потвърдено и от правния съветник на ООН, който отбелязва, че Съветът за сигурност не е сезиран с въпроса за евентуалното нарушаване на принципа на постоянен суверенитет на народа на Западна Сахара върху природните ѝ ресурси (вж. писмо от 29 януари 2002 г., адресирано до председателя на Съвета за сигурност от заместник генералния секретар по правните въпроси, правен съветник на ООН (S/2002/161), т. 13).

229. Поради гореизложените съображения считам, че Общият съд не е допуснал грешка в правото, като се е произнесъл в точка 225 от обжалваното съдебно решение, че „в случаите, при които институция на Съюза има широко право на преценка[,] [...] за да провери дали е допуснала явна грешка в преценката, съдът на Съюза трябва да провери дали тя е разгледала внимателно и безпристрастно всички относими към конкретния случай данни, които подкрепят изведените от тях заключения“.

230. Накрая, не споделям и позицията на Комисията, че вместо да обвързва предварителната проверка на относимите обстоятелства и данни с наличието на съмнения относно зачитането на правата на народа на Западна Сахара, посочени в изготвен от адвоката на Front Polisario доклад, Общият съд е трябвало да установи дали е налице нарушение на правна норма или явна грешка в преценката.

231. Следва да припомня, че Общият съд отменя частично спорното решение поради съчетание от няколко изтъкнати от Front Polisario основания, и по-специално първото, изведено от непълнота на мотивите¹⁰⁸.

232. Във връзка с това Общият съд постановява, най-напред, че преди да приеме спорното решение, Съветът е трябвало да извърши проверка на всички относими към конкретния случай данни¹⁰⁹ и по-специално в това досие да вземе предвид евентуалното въздействие от сключването на споразумението за либерализация върху човешките права на народа на Западна Сахара и върху експлоатирането на природните ресурси на тази територия¹¹⁰.

233. С оглед на това Общият съд се произнася в точка 244 от обжалваното съдебно решение, че „[н]ито от доводите на Съвета, нито от приложените от него материали по преписката е видно, че той е извършил [подобна] проверка“.

234. Поради тази причина той спира дотам и не разглежда, нито впоследствие се произнася по въпроса дали спорното решение съдържа или допринася за нарушение на правата на човека в Западна Сахара или за експлоатиране на природните ѝ ресурси в противоречие с международното право. Именно поради това цитираната от Комисията съдебна практика¹¹¹, свързана с контрола за законосъобразност на акт на Съюза по отношение на принципите на международното обичайно право, не е приложима в настоящия случай.

235. Общият съд не изразява становище и относно истинността на твърденията, които се съдържат в изготвения от адвоката на Front Polisario доклад, чиято доказателствена стойност се оспорва от Комисията. Общият съд единствено отбелязва, че „Съветът не дава никакъв особен коментар и не ги опровергава, което дава основание да се смята, че не е разисквал въпроса дали експлоатирането на природните ресурси на Западна Сахара под марокански контрол се е извършвало в полза на населението на тази територия или не“¹¹².

108 — Вж. т. 226 от обжалваното съдебно решение.

109 — Вж. т. 225 от обжалваното съдебно решение.

110 — Въпросът дали Общият съд е допуснал грешка в правото, като е счел тези два въпроса за релевантни, е предмет на петото основание.

111 — Става въпрос за решение от 21 декември 2011 г., Air Transport Association of America и др. (C-366/10, EU:C:2011:864, т. 107), в което Съдът се произнася, че „субектите на правото могат да се позовават на [...] принципи[те] на международния обичай за целите на проверката от Съда на валидността на акт на Съюза, доколкото, от една страна, тези принципи могат да поставят под съмнение компетентността на Съюза да приеме този акт [...] и от друга страна, доколкото въпросният акт може да засегне правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, или да породи за тях задължения съгласно това право“.

112 — Точка 244 от обжалваното съдебно решение.

236. Тъй като Съветът не е изпълнил задължението си да направи проверка на всички относими обстоятелства и данни, преди да приеме спорното решение в област, в която разполага с широко право на преценка, Общият съд постановява по същество, че не е в състояние да упражни съдебен контрол, за да определи дали спорното решение е явно неподходящо или не¹¹³. Като е приел това, Общият съд не е допуснал грешка в правото.

237. С оглед на това третото основание от жалбата следва да се отхвърли.

2. По четвъртото основание, изведено от това, че Общият съд се е произнесъл *ultra petita*

а) Доводи на страните

238. Съветът и Комисията поддържат, че Общият съд е опорочил решението си с грешка в правото, като в точки 227 и 241 от обжалваното съдебно решение е изследвал въпроса дали Съветът не е изпълнил задължението си да разгледа всички относими към конкретния случай обстоятелства и данни, преди да приеме спорното решение, както и като е отменил частично последното с подобен довод в точка 247 от обжалваното съдебно решение. Всъщност, обратно на посоченото в точка 226 от обжалваното съдебно решение и в точка 125, на която тя се позовава, Front Polisario не бил предявил основание по този въпрос. Като се е произнесъл по него, Общият съд бил разгледал служебно основание, което не било абсолютно такова, и то без преди това да изслуша Съвета.

239. Front Polisario оспорва основателността на това основание, като, най-напред, твърди по същество, че Общият съд не се е произнесъл *ultra petita*, тъй като неговата жалба е целяла именно отмяната на спорното решение в частта, в която одобрява прилагането на споразумението за либерализация в Западна Сахара, на следващо място, посочва, че основанието за отмяна в основата на диспозитива на обжалваното съдебно решение не е повдигнато служебно, а е било повдигнато в точки 78—85 от жалбата му пред Общия съд, и накрая, че макар доводите по този въпрос да са изтъкнати в рамките на основанието, изведено от непълнота на мотивите, съдът на Съюза следва да им възстанови точната правна квалификация.

б) Анализ

240. Както посочва Front Polisario в точки 77—85 от жалбата си, подадена в Общия съд, той оспорва валидността на спорното решение поради непълнота на мотивите в рамките на първото си основание за отмяна.

241. В точка 79 от тази жалба Front Polisario твърди, че „Съветът [...] има [...] задължението да вземе предвид цялата правна и фактическа обстановка, за да се увери, че текстът на споразумението не може по никакъв начин да противоречи на международното право или косвено да постави под въпрос правата на сахравския народ“.

242. Във връзка с това в точки 125—127 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля първото основание само частично, като запазва за по-нататъшно разглеждане възражението на Front Polisario, според което Съветът не е направил проверка на относимите спрямо конкретния случай обстоятелства и данни, преди да приеме спорното решение. В точки 226—247 от обжалваното съдебно решение Общият съд е разгледал тази проверка.

113 — Вж. в този смисъл решение от 7 септември 2006 г., Испания/Съвет (C-310/04, EU:C:2006:521, т. 99, 120 и 122).

243. Освен това Общият съд запазва за по-нататъшно разглеждане поредица от доводи, изтъкнати от Front Polisario в подкрепа на неговите трето (нарушение на основните права), пето (нарушение на ценностите, на които се основава Съюзът, и на ръководните принципи за външната му дейност), шесто (неизпълнение на целта за устойчиво развитие), девето (противоречие на спорното решение с няколко сключени от Съюза споразумения) и десето (противоречие на спорното решение с международното право) основания, доколкото те имат за цел да оспорят упражняването от страна на Съвета на широкото му право на преценка¹¹⁴.

244. Поради тези съображения не считам, че Общият съд се е произнесъл *ultra petita*, като е разгледал въпроса дали спорното решение е трябвало да бъде предшествано от проверка на всички обстоятелства и данни по конкретния случай.

245. Следователно четвъртото основание в жалбата следва да се отхвърли.

3. По петото основание, изведено от грешки в правото, свързани с прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз и на принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси

а) По първата част, свързана със задължението за разглеждане на въпроса относно зачитането на основните права

і) Доводи на страните

246. Комисията твърди, на първо място, че възражението, изведено от нарушение на Хартата на основните права на Европейския съюз, така както е разгледано от Общия съд, не е било повдигнато разбираемо в точки 111—115 от първоинстанционната жалба.

247. Съветът и Комисията твърдят, на второ място, че разсъжденията на Общия съд в точки 227, 228, 230 и 231 от обжалваното съдебно решение се основават на неправилно тълкуване и прилагане на Хартата на основните права. Във връзка с това те посочват, най-напред, че Общият съд не е заключил, че спорното решение или споразумението за либерализация съдържат разпоредба, която противоречи на основните права, а упреква тези актове, че позволяват износа към Съюза на продукти, добити при условия, които може да накърняват основните права на народа на Западна Сахара и на това основание да насърчават косвено незачитането на определени права, прогласени в Хартата на основните права. На следващо място, те считат, че подобен извод прави законосъобразността на актовете на Съюза зависима от поведение, което може да бъде вменено на трети държави, с които той сключва международни споразумения. Накрая, те считат, че посоченият извод води до придаване на извънтериториално действие на Хартата на основните права в нарушение на член 51 от нея, който трябва да се тълкува в смисъл, че институциите на Съюза са задължени да зачитат основните права в рамките на териториалния обхват на правото на Съюза, както е определен в член 52 ДЕС и член 355 ДФЕС, а не извън него, с няколко изключения.

248. На трето и последно място, Съветът и Комисията твърдят, че за целите на външната дейност на Съюза въпросът за зачитането на правата на човека се взема предвид в процедурна уредба, различна от тази, която определя Общият съд. Всъщност съгласно член 21 ДЕС и член 205 ДФЕС насърчаването и подкрепата на правата на човека представлявали съответно принцип и цел, на които се основава дейността на Съюза на международната сцена. Поради тази причина те трябвало да се вземат предвид от Съвета при провеждане на външните отношения на Съюза, като същевременно могат да се претеглят с други принципи и цели по

114 — Вж. точки 147, 166, 172, 199 и 211 от обжалваното съдебно решение.

силата на широкото право на преценка, което се признава на тази институция. На практика състоянието на правата на човека в трета държава следвало да се разглежда като политически въпрос, който може да накара Съвета да използва клаузи за наблюдение, предвидени в сключваните от Съюза международни споразумения, щом влязат в сила. За разлика от това зачитането на правата на човека не представлявало нито обстоятелство, което трябва да е предмет на предварителна проверка от вида, определен от Общия съд в точки 228, 241 и 244 от обжалваното съдебно решение, нито материалноправно изискване, което е предварително условие за сключване на международно споразумение.

249. Front Polisario оспорва наличието на грешки в правото, като твърди по същество, че основателността на оспорваните от Съвета и Комисията мотиви следва да се прецени с оглед на специфичната фактическа и правна обстановка, в която се е произнесъл Общият съд. Във връзка с това последният констатирал, на първо място, че Западна Сахара се намира извън границите на Кралство Мароко, както те са признати от ООН, Съюза и държавите членки, на второ място, че от друга гледна точка Кралство Мароко не разполага с никакви международни правомощия да я управлява, и на трето място, че със съдействието на Съвета и Комисията одобреното със спорното решение споразумение за либерализация следователно се прилага спрямо несамоуправляваща се територия.

250. На следващо място, Общият съд приел, че в специалния случай, в който сключено от Съюза международно споразумение може да се прилага на спорна територия, въпросът за защитата на основните права е от особено значение. Накрая, от това той направил извода, че Съветът е бил длъжен да разгледа този въпрос, преди да приеме посоченото решение. Подобно действие било в съответствие с член 51 от Хартата на основните права, тъй като този член изисква от Съвета да зачита основните права, когато упражнява правомощията, предоставени му от Договорите, както е направил в случая. То съответствало също така на член 205 ДФЕС, член 21 ДЕС и разпоредбите на споразумението за асоцииране, налагащи зачитането на човешките права в разглеждания случай.

251. От друга страна, Front Polisario твърди, че Хартата на основните права трябва да се счита за приложима от персонална и материална гледна точка, тъй като, от една страна, значителен брой граждани на Западна Сахара, родени през т.нар. период на „провинциализация“ на Западна Сахара под властта на Кралство Испания, имат испанско гражданство, а от друга, наличието на нарушения на техните основни права е официално установено в много документи на ООН, както и от Европейския съд по правата на човека.

ii) Анализ

– По допустимостта на основанията в жалбата за отмяна на Front Polisario, изведено от нарушение на основните права

252. Не споделям становището на Комисията, че третото основание от жалбата за отмяна на Front Polisario, изведено от нарушение на основните права, е недопустимо, тъй като е неразбираемо.

253. От точки 96—101 и 111—115 от първоинстанционната жалба на Front Polisario става съвсем ясно, че според него спорното решение съдържа нарушение на основните права на народа на Западна Сахара, и по-специално на членове 6, 17, 37, 47 и 53 от Хартата на основните права, тъй като допринася за продължаване на мароканското присъствие в Западна Сахара.

– По възражението, изведено от неправилно тълкуване и прилагане на Хартата на основните права

254. Съгласно член 3, параграф 5 ДЕС, член 21, параграф 1, първа алинея, параграф 2, буква б) и параграф 3 ДЕС и член 23 ДЕС, както и член 205 ДФЕС, правата на човека и тяхната закрила са част от основните принципи и ценности на Съюза, които трябва да ръководят дейността му на международната сцена.

255. Всъщност, както Съдът прие неотдавна във връзка с международно споразумение, одобрено с решение на Съвета¹¹⁵, чието правно основание е член 37 ДЕС във връзка с член 218, параграфи 5 и 6 ДФЕС, „спазването на принципите на правовата държава и правата на човека, както и [...] зачитането на човешкото достойнство [...] трябва да се спазват при всяко действие на Съюза, включително в областта на ОВППС, както следва от разпоредбите на член 21, параграф 1, първа алинея, параграф 2, буква б) и параграф 3 ДЕС във връзка с член 23 ДЕС“¹¹⁶.

256. Освен това от постоянната съдебна практика става ясно, че правомощията на Съюза трябва да се упражняват при спазване на международното право¹¹⁷. От това следва, че освен ако на практика не е лишен от значение, въпросът за съответствието на разглежданото споразумение с международното право трябва да се вземе предвид в предварителната проверка на всички относими към конкретния случай обстоятелства и данни, която институциите са длъжни да направят, преди да сключат международно споразумение.

257. Освен произтичащото от правото на Съюза задължение за проверка на общото състояние на правата на човека в другата страна по международно споразумение, и по-специално за изследване на въздействието, което това споразумение би могло да има върху правата на човека, международното право налага на действащите в неговите рамки субекти, по-специално държавите и международните организации, да спазват императивните норми на международното право (*ius cogens*) и задълженията *erga omnes*.

258. Във връзка с това Международният съд се е произнесъл, че „по самото си естество [задълженията *erga omnes*] засягат всички държави“ и „[с] оглед на важността на разглежданите права, за всички държави може да се счита, че имат правен интерес те да бъдат защитени“¹¹⁸. На това основание той приема, че „всички държави са длъжни да не признават незаконното положение, което произтича от [нарушаване на задълженията *erga omnes*, и] също така са длъжни да не предоставят помощ или съдействие за поддържане на положението, създадено от това [нарушаване]“¹¹⁹.

115 — Става въпрос за Решение 2014/198/ОВППС на Съвета от 10 март 2014 година за подписване и сключване на Споразумението между Европейския съюз и Обединена република Танзания относно условията за прехвърляне в Обединена република Танзания на лица, заподозрени в пиратска дейност, и свързаното с тях иззето имущество от ръководените от Европейския съюз военноморски сили (ОВ L 108, 2014 г., стр. 1).

116 — Решения от 21 декември 2011 г., *Air Transport Association of America* и др. (C-366/10, EU:C:2011:864, т. 101) и от 14 юни 2016 г., Парламент/Съвет (C-263/14, EU:C:2016:435, т. 47).

117 — Вж. решения от 24 ноември 1992 г., *Poulsen* и *Diva Navigation* (C-286/90, EU:C:1992:453, т. 9), от 16 юни 1998 г., *Racke* (C-162/96, EU:C:1998:293, т. 45) и от 3 септември 2008 г., *Kadi* и *Al Barakaat International Foundation*/Съвет и Комисия (C-402/05 P и C-415/05 P, EU:C:2008:461, т. 291).

118 — Консултативно становище от 9 юли 2004 г. относно правните последици от изграждането на стена в окупираните палестински територии, CIJ, *Recueil* 2004 г., стр. 136, т. 155. Вж. също в този смисъл решение от 5 февруари 1970 г. по дело *Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited* (Белгия с/у Испания), CIJ, *Recueil* 1970 г., стр. 3, т. 33.

119 — Консултативно становище от 9 юли 2004 г. относно правните последици от изграждането на стена в окупираните палестински територии, CIJ *Recueil* 2004 г., стр. 136, т. 159.

259. Следователно, преди да сключат международни споразумения, институциите на Съюза трябва да се уверят в спазването на силно ограничения списък с императивни норми на международното право (*ius cogens*)¹²⁰ и на задълженията *erga omnes*¹²¹, които включват „забрана на актове на агресия и геноцид, но също така спазване на *принципите и нормите, свързани с основните права на човека*, в това число закрила от поробване и расова дискриминация“¹²², както и правото на самоопределение¹²³.

260. Във връзка с това следва да се отбележи, че Съветът не оспорва, че общото състояние на правата на човека в другата страна по международно споразумение е едно от обстоятелствата, които следва да се вземат предвид при преговорите и сключването му. В точки 32 и 82 от първоинстанционната си жалба обаче Front Polisario го упреква, че не е извършил оценка на въздействието на споразумението за либерализация върху правата на човека, преди да го сключи.

261. Тъй като състоянието на правата на човека в Западна Сахара е един от противоречивите въпроси между Front Polisario и Кралство Мароко и поради това е предмет на разглеждане от генералния секретар на ООН в годишните му доклади относно Западна Сахара¹²⁴, не може да се твърди, че няма повод за оценка на въздействието.

262. Според мен нито Съветът, нито Комисията, нито която и да е от встъпилите страни предлагат убедителна причина, поради която с оглед на тези изисквания институциите на Съюза да не са длъжни да проверят състоянието на правата на човека в другата страна по международно споразумение, преди да го сключат, както и да проучат какво въздействие би могло да има сключването на въпросното споразумение върху този въпрос.

263. Следва да отбележа, че Съветът и Комисията от своя страна са вдигнали летвата много високо, като са решили да включат „човешките права в оценките на въздействието, когато такива оценки се изготвят за законодателни и незаконодателни предложения [и] в [...] търговските споразумения със значително икономическо, социално и екологично въздействие“¹²⁵.

120 — Съгласно член 53 от Виенската конвенция „императивна норма на общото международно право [(*ius cogens*)] е норма, която изцяло се приема и признава от международната общност на държавите като норма, отклонението от която е недопустимо и която може да бъде изменена само с последваща норма на общото международно право от същия характер“.

121 — Признатите императивни норми на общото международно право съвпадат с нормите, признати като задължения *erga omnes*. Вж. *Crawford, J., op.cit.*, p. 595.

122 — Решение на Международния съд от 5 февруари 1970 г. по дело *Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited* (Белгия *с/у* Испания), *CJ, Recueil* 1970 г., стр. 3, т. 34. Курсивът е мой.

123 — Вж. решения на Международния съд от 30 юни 1995 г., *Източен Тимор* (Португалия *с/у* Австралия), *CJ, Recueil* 1995 г., стр. 90, т. 29 и от 3 февруари 2006 г. по делото за въоръжени действия на територията на Конго (нова жалба: 2002 г.) (Демократична република Конго *с/у* Руанда), *CJ, Recueil* 2006 г., стр. 6, т. 64, както и консултативно становище от 9 юли 2004 г. относно правните последици от изграждането на стена в окупирани палестински територии, *CJ, Recueil* 2004 г., стр. 136, т. 155. Вж. също доклада на изследователската група към Комисията по международно право на ООН, озаглавен „*Fragmentation du droit international: difficultés découlant de la diversification et de l'expansion du droit international*“ („Фрагментиране на международното право: трудности, произтичащи от разнообразяването и разширеното разпространение на международното право“), *A/CN.4/L.702*, 18 юли 2006 г., т. 33.

124 — Вж. например доклада от 19 април 2016 г. на генералния секретар на ООН относно положението на Западна Сахара, *S/2016/355*, т. 54—82.

125 — Вж. заключенията на Съвета от 25 юни 2012 г. относно правата на човека и демокрацията, Стратегическа рамка на ЕС относно правата на човека и демокрацията и План за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията, 11855/12, приложение III, точка I.1, стр. 11. Вж. също в този смисъл съвместното съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета от 28 април 2015 г., *JOIN(2015) 16* окончателен, стр. 24.

264. Затова въобще не е изненадващо, че европейският омбудсман установява в решението си от 26 февруари 2016 г. по дело 1409/2014/MHZ относно неизпълнение от страна на Комисията на задължението за осъществяване на оценка на въздействието преди сключването на споразумението за свободна търговия между Европейския съюз и Социалистическа република Виетнам¹²⁶, че фактът, че Комисията не е представила основателни причини за отказа си да проведе такава оценка, представлява лошо управление.

265. Вярно е, че както посочват Съветът и Комисията, членове 2, 3 и 90 от споразумението за асоцииране, както и общата декларация във връзка с член 90 от споразумението, която е приложена към заключителния акт на посоченото споразумение, позволяват на Съюза да може да спази непрекъснатото си задължение за зачитане и насърчаване на зачитането на правата на човека през целия срок на действие на споразумението, като съставляват „основен елемент“ от него¹²⁷.

266. Както обаче посочва европейският омбудсман в точка 24 от решението си от 26 февруари 2016 г. по дело 1409/2014/MHZ, оценката на въздействието може да има полезно действие единствено ако е извършена преди сключването на въпросното международно споразумение, тъй като именно по време на преговорите по него Съюзът може по най-добрия начин да насърчи ценностите и целите, сред които са зачитането и закрилата на правата на човека.

267. Противно на твърдяното от Съвета и Комисията, задължението за осъществяване на оценка на въздействието на споразумението за либерализация върху правата на човека не води до това законосъобразността на актовете на Съюза да зависи от правни актове на трета държава като Кралство Мароко.

268. Както Общият съд приема в точка 231 от обжалваното съдебно решение, „ако Съюзът разрешава износа към своите държави членки на продукти с произход от тази друга страна, произведени или добити при условия, които не зачитат основните права на населението на територията, с чийто произход са, той рискува непряко да насърчи подобни нарушения или да извлече полза от тях“.

269. Дори да бъдат оспорени съществуването и защитимостта на подобен принцип в правото на Съюза, международното право безспорно налага ясно задължение на Съюза и неговите държави членки да не признават незаконно положение, което произтича от нарушаване на принципите и нормите, свързани с основните права, и да не помагат или да не предоставят помощ за поддържане на положението, създадено в резултат на това нарушаване. За тази цел институциите на Съюза и неговите държави членки трябва да оценят въздействието, което въпросното споразумение би могло да окаже върху правата на човека.

270. Относно твърдението на Съвета и Комисията, че като се е позовал на членове 1—3, 5, 15, 16, 17, 31 и 32 от Хартата на основните права в точка 228 от обжалваното съдебно решение, Общият съд е придал извънтериториално действие на тези разпоредби в противоречие с член 51 от Хартата, следва да се отбележи най-напред, че както Кралство Белгия и Комисията

126 — Решението е достъпно само на английски език на уебсайта на европейския омбудсман: (<http://www.ombudsman.europa.eu/cases/decision.faces/en/64308/html.bookmark>).

127 — Комисията твърди в точка 70 от писмения си отговор, че Общият съд не обяснява по какъв начин правата на човека биха били защитени по-добре в другата страна по споразумението, ако Съюзът откаже да го сключи. Общият съд обаче не упреква Съвета за това, че не е отказал да сключи споразумението за либерализация с Кралство Мароко, а че само не е взел предвид общото състояние на правата на човека в тази държава и въздействието, което посоченото споразумение би могло да има върху правата на човека (в Съюза и в Мароко). Нищо в мотивите на Общия съд не изключва възможността на Съвета да сключи въпросното споразумение след извършването на такъв анализ.

признават, основните права могат при определени обстоятелства да породят извънтериториални последици. Такава определено е дейността, уредена от правото на Съюза и провеждана под ефективния контрол на Съюза и/или неговите държави членки, но извън тяхната територия¹²⁸.

271. Тъй като обаче в настоящия случай нито Съюзът, нито неговите държави членки упражняват контрол върху Западна Сахара, а тя не е част от териториите, спрямо които се прилага правото на Съюза, не може да става въпрос за прилагане на Хартата на основните права, дори и, както твърди Front Polisario, множество сахрани да имат испанско гражданство.

272. Следователно макар Общият съд основателно да е приел в точка 228 от обжалваното съдебно решение, че „Съветът трябва да провери внимателно и безпристрастно всички относими обстоятелства, за да се увери, че дейностите по производството на предназначените за износ продукти не [...] водят до нарушения на основните [...] права [на населението на Западна Сахара]“, той не е можел да се позовава на разпоредбите на Хартата на основните права. Следователно точка 228 от обжалваното съдебно решение е опорочена от грешка в правото.

273. Ако обаче мотивите на решение на Общия съд разкриват нарушение на правото на Съюза, но неговият диспозитив изглежда обоснован по други правни съображения, това нарушение не може да доведе до отмяна на решението, като следва да се пристъпи към промяна на мотивите¹²⁹.

274. Такъв е и настоящият случай, тъй като фактът, че Общият съд се е позовал на Хартата на основните права, не засяга задължението на институциите на Съюза, произтичащо от правото на Съюза и от международното право¹³⁰, да направят проверка, преди да приемат спорното решение, на състоянието на правата на човека в Западна Сахара, както и на въздействието, което сключването на разглежданото споразумение би могло да има по този въпрос.

275. Следва да припомним във връзка с това, че съображенията относно правото на преценка на институциите на Съюза и обстоятелствата и данните, които те трябва да вземат предвид, които Общият съд приема, за да обоснове частичната отмяна на спорното решение, се основават на съчетание от няколко изтъкнати от Front Polisario основания, по-специално изведените от непълнота на мотивите, нарушение на основните права, нарушение на ценностите, на които се основава външната дейност на Съюза (член 21 ДЕС и член 205 ДФЕС), и нарушение на международното право.

276. Във връзка с това Общият съд е следвало да се позове на принципите и нормите, свързани с основните права на човешката личност¹³¹, които съгласно практиката на Международния съд представляват задължения *erga omnes* в международното право, които държавите трябва да се стремят да опазват и са длъжни да се въздържат от оказване на помощ или съдействие за поддръжане на положението, създадено от нарушаването им¹³².

128 — Вж. по аналогия ЕСПЧ, 23 март 1995 г., *Loizidou c/y Турция* (предварителни възражения) (СЕ:ЕCHR:1995:0323JUD001531889), свързано с действия на държава, извършени в рамките на правното пространство на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), но извън собствената ѝ територия; 7 юли 2011 г., *Al-Skeini и др. c/y Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:2011:0707JUD005572107) и 7 юли 2011 г., *Al-Jedda c/y Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:2011:0707JUD002702108), свързани с действия на държава, извършени в територия извън правното пространство на ЕКПЧ. Възможно е също така извънтериториално действие в противоречие с ЕКПЧ да бъде породено от действие на държава, извършено на собствената ѝ територия (вж. ЕСПЧ, 7 юли 1989 г., *Soering c/y Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:1989:0707JUD001403888)).

129 — Вж. решение от 9 септември 2008 г., *FIAMM и др./Съвет и Комисия* (C-120/06 P и C-121/06 P, EU:C:2008:476, т. 187 и цитираната съдебна практика).

130 — Вж. точки 254—258 от настоящото заключение.

131 — Във връзка с това той е можел да прибегне до правата, които са признати и защитени в Международния пакт за гражданските и политическите права, подписан в Ню Йорк (САЩ) на 16 декември 1966 г., и към който понастоящем са се присъединили 168 от 193-те държави — членки на ООН, сред които и всички държави членки на Съюза, и Кралство Мароко.

132 — Вж. точки 257 и 258 от настоящото заключение. Вж. също в този смисъл *Crawford, J, op.cit.*, 2012, 589—600 et 642—644.

277. Безспорно Съдът се е произнесъл в точка 107 от решение *Air Transport Association of America* и др. (C-366/10, EU:C:2011:864), че „субектите на правото могат да се позовават на [...] принципи[те] на международния обичай за целите на проверката от Съда на валидността на акт на Съюза, доколкото, от една страна, тези принципи могат да поставят под съмнение компетентността на Съюза да приеме този акт [...] и от друга страна, доколкото въпросният акт може да засегне правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, или да породи за тях задължения съгласно това право“.

278. Тук обаче става въпрос не за законосъобразността на спорното решение с оглед на принципите на международното право, а за законосъобразността му спрямо това, че преди да бъде прието, не са били взети предвид всички относими обстоятелства и данни, сред които и съвместимостта му с международното право в областта на правата на човека. Следователно условията, посочени в точки 107—110 от решение *Air Transport Association of America* и др. (C-366/10, EU:C:2011:864) във връзка с възможността за позоваване на нормите на международното обичайно право, не са приложими¹³³.

279. Ето защо първата част на петото основание следва да бъде отхвърлена.

б) По втората част, свързана със задължението за разглеждане на въпроса за съответствието на споразумението за либерализация с член 73 от Устава на Организацията на обединените нации и с принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси

і) Доводи на страните

280. Съветът и Комисията поддържат, че като е упрекнал Съвета в точки 228, 231, 241 и 244 от обжалваното съдебно решение за това, че не е направил проверка на условията за експлоатиране на природните ресурси на Западна Сахара, преди да приеме спорното решение, Общият съд иска от него в края на краищата да провери дали третите държави, в случая Кралство Мароко, с които възнамерява да сключи международни споразумения, които може да се прилагат спрямо несамоуправляващи се територии, изпълняват задълженията, произтичащи от член 73 от Устава на Организацията на обединените нации. Този извод обаче бил опорочен от три групи грешки в правото.

281. На първо място, член 73 от Устава на Организацията на обединените нации налагал сам по себе си задължения единствено на държавите — членки на ООН, които носят или поемат отговорността да управляват несамоуправляващите се територии. Случаят обаче не бил такъв по отношение на Съюза. Освен това евентуалното неспазване от страна на Кралство Мароко на задълженията му, произтичащи от тази разпоредба поради качеството му на упражняващ административна власт *de facto* в Западна Сахара, не било в състояние да измени обхвата на този член, така че да наложи на институциите на Съюза задължения за проверка, когато те възнамеряват да сключат договор с тази държава. Точно обратното, тези деликатни политически въпроси били единствено от компетентността на Съвета за сигурност на ООН.

282. На второ място, член 73 от Устава на Организацията на обединените нации не изпълнявал условията, които позволяват на частноправен субект да се позове на него пред съд, за да оспори законосъобразността на акт на Съюза.

133 — Вж. точка 234 от настоящото заключение.

283. На трето и последно място, Общият съд бил изтъквал неправилно международното обичайно право, тъй като не е посочил никакво правно основание, налагащо на институциите на Съюза задължение да проверяват дали другата страна по споразумението зачита принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси и първостепенното значение на интересите на жителите на несамоуправляващите се територии. По същия начин той не бил посочил никакво правно основание, съгласно което да може да се приеме, че при липсата на такава проверка сключеното от Съюза споразумение може да поощри косвено нарушаването на тези принципи.

284. При всички случаи Общият съд бил превишил правомощията си за съдебен контрол, тъй като предвид неопределения характер на тези принципи е трябвало да заключи, че никаква явна грешка в преценката не обосновава отмяната на спорното решение, вместо да налага на Съвета ново процедурно задължение.

285. В отговор Front Polisario твърди, че е безпредметно Общият съд да бъде упрекван за това, че е упражнил контрол върху съответствието на спорното решение с член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, тъй като позоваването на тази разпоредба присъства единствено в съображенията, целящи да се определи дали Съветът е задължен да провери условията за експлоатиране на природните ресурси на Западна Сахара, преди да приеме спорното решение.

286. Освен това тези съображения не били опорочени от грешки в правото, тъй като предвиденият в международното обичайно право принцип за постоянен суверенитет върху природните ресурси бил свързан с правото на самоопределение, което от своя страна представлявало норма *ius cogens* с последици *erga omnes*. Следователно всяка държава била задължена да осигури зачитането му.

ii) Анализ

287. Най-напред следва да се отбележи, че въпросът в същината на втората част на петото основание в жалбата е не дали спорното решение зачита или не член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, правото на самоопределение и принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси, а единствено дали Съветът е трябвало да вземе предвид тези въпроси, преди да го приеме.

288. В този смисъл следва да бъдат отхвърлени доводите на Съвета и Комисията, изведени от факта, че тези норми на международното публично право не изпълняват условията, които позволяват на частноправен субект да се позове на тях пред съд, за да оспори законосъобразността на акт на Съюза, както са посочени в практиката на Съда¹³⁴.

289. Следователно трябва да се разгледа въпросът дали Общият съд правилно е приел в точка 241 от обжалваното съдебно решение, че в рамките на проверката на всички относими към конкретния случай обстоятелства и данни, „[Съветът] е трябвало да се увери, че не са съществували улики за експлоатиране на природните ресурси на територията на Западна Сахара под марокански контрол, което да се извършва в ущърб на нейните жители и [...] накърнява основните им права“.

¹³⁴ — По отношение на международните договори вж. решения от 21 декември 2011 г., *Air Transport Association of America* и др. (C-366/10, EU:C:2011:864, т. 51—55) и от 16 юли 2015 г., *Комисия/Rusal Armenal* (C-21/14 P, EU:C:2015:494, т. 37). По отношение на международното обичайно право вж. решение от 21 декември 2011 г., *Air Transport Association of America* и др. (C-366/10, EU:C:2011:864, т. 107 и 110).

290. Съгласно постоянната съдебна практика правомощията на Съюза трябва да се упражняват при спазване на международното право¹³⁵. Това изискване важи за всяка външна дейност на Съюза, в това число договарянето и сключването на международни споразумения¹³⁶.

291. Основните принципи, приложими спрямо несамоуправляващите се територии, са прогласени в член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, съгласно който „[ч]ленове на [ООН], които носят или поемат отговорност за управлението на [тези] територии [...], признават принципа, съгласно който интересите на жителите на тези територии са първостепенни, и приемат като свещен дълг задължението да оказват възможно най-голямо съдействие за благополучието на жителите на тези територии“.

292. В допълнение към задължението си, произтичащо от Резолюция 1514 (XV), да подпомогнат народите на тези територии да упражнят правото си на самоопределение, държавите, които упражняват административната власт, трябва да спазват и принципа на постоянен суверенитет на тези народи върху природните ресурси на тяхната територия¹³⁷, който е признат от Международния съд като принцип на международното обичайно право¹³⁸.

293. В случая на несамоуправляващите се територии принципът на постоянен суверенитет върху природните ресурси предполага по същество, че държавата, упражняваща административна власт, не може, без да наруши вменените ѝ по силата на Устава на ООН задължения, да лишава народите на несамоуправляващите се територии от упражняване на законните им права върху природните ресурси, които се намират там, нито да подчинява правата и интересите на тези народи на чужди икономически и финансови интереси¹³⁹. За разлика от това чуждестранните икономически инвестиции, които се предприемат в сътрудничество с народите на несамоуправляващите се територии и в съответствие с тяхната воля с цел да се направи ценен принос към социално-икономическото развитие на тези територии, са в съответствие с посочения принцип¹⁴⁰.

294. Що се отнася до член 73 от Устава на Организацията на обединените нации и до принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси, те никога не са били сред императивните норми на международното право (*ius cogens*) или сред задълженията *erga omnes*¹⁴¹. Следователно евентуалното нарушение на член 73 от Устава на Обединените нации и на принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси не може да ангажира отговорността на Съюза, тъй като задължението да не бъде признавано за законно положение, което е следствие от сериозно нарушаване на задължение *erga omnes*, както и да не се оказва помощ или съдействие за поддържане на това положение¹⁴², не е приложимо.

135 — Вж. решения от 24 ноември 1992 г., Poulsen и Diva Navigation (C-286/90, EU:C:1992:453, т. 9), от 16 юни 1998 г., Racke (C-162/96, EU:C:1998:293, т. 45) и от 3 септември 2008 г., Kadi и Al Barakat International Foundation/Съвет и Комисия (C-402/05 P и C-415/05 P, EU:C:2008:461, т. 291).

136 — Вж. решение от 3 декември 1996 г., Португалия/Съвет (C-268/94, EU:C:1996:461, т. 23 и 24).

137 — Според Международния съд „принципът на постоянен суверенитет върху природните ресурси е прогласен в Резолюция 1803 (XVII) на Общото събрание от 14 декември 1962 г., след което е доразвит в Декларацията за установяване на нов международен икономически ред (Резолюция 3201 (S.VI) на Общото събрание от 1 май 1974 г.) и в Хартата на икономическите права и задължения на държавите (Резолюция 3281 (XXIX) на Общото събрание от 12 декември 1974 г.)“ (вж. решение от 19 декември 2005 г. по делото за въоръжени действия на територията на Конго (Демократична република Конго *с/у* Уганда), СІ, Recueil 2005 г., стр. 168, т. 244).

138 — Вж. решение от 19 декември 2005 г. по делото за въоръжени действия на територията на Конго (Демократична република Конго *с/у* Уганда), СІ, Recueil 2005 г., стр. 168, т. 244.

139 — Вж. например резолюции на Общото събрание на ООН 48/46 от 10 декември 1992 г., 49/40 от 9 декември 1994 г. и 50/33 от 6 декември 1995 г.

140 — Вж. например резолюции на Общото събрание на ООН 50/33 от 6 декември 2005 г., 52/72 от 10 декември 1997 г., 53/61 от 3 декември 1998 г., 54/84 от 5 декември 1999 г., 55/138 от 8 декември 2000 г. и 56/66 от 10 декември 2001 г.

141 — Вж. точки 257–259 от настоящото заключение.

142 — Вж. практиката на Международния съд, цитирана в точка 258 от настоящото заключение.

295. Неизбежното пряко следствие от факта, че член 73 от въпросния устав и принципът на постоянен суверенитет върху природните ресурси не представляват задължения *erga omnes*, е, че те могат да бъдат нарушени единствено от субектите, които са обвързани от тези разпоредби, а Съюзът и неговите институции не са. Във връзка с това, ако допуснем, че споразуменията за асоцииране и за либерализация са приложими спрямо Западна Сахара, те единствено въвеждат благоприятен митнически режим за износа на продукти с произход от Западна Сахара към Съюза. В този смисъл посочените споразумения нямат отношение към експлоатирането на природните ресурси, независимо дали те се намират в Мароко или в Западна Сахара.

296. Несъмнено възможността продуктите с произход от тази територия да се ползват с посочения режим може да поощри експлоатирането на природните ресурси на Западна Сахара. Това експлоатиране само по себе си обаче не противоречи на международното право, но е свързано с въпроса дали зачита първостепенното значение на интересите на жителите, прогласено в член 73 от Устава на Организацията на обединените нации, и принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси. Впрочем Кралство Мароко единствено е в състояние да гарантира, че това експлоатиране е в съответствие с международното право.

297. Тъй като отговорността на Съюза не може да бъде ангажирана, дори експлоатирането на природните ресурси на Западна Сахара да се окаже в противоречие с член 73 от Устава на Организацията на обединените нации и с принципа на постоянен суверенитет върху природните ресурси, Общият съд е допуснал грешка в правото, като е приел в точки 229—246 от обжалваното съдебно решение, че въздействието на споразумението за либерализация върху този принцип е относимо обстоятелство, което Съветът е трябвало да вземе предвид, преди да склочи това споразумение, и че този въпрос не засяга единствено Кралство Мароко. Следователно тези точки трябва да бъдат отменени.

298. Тази грешка обаче не може да има последици за останалата част от обжалваното съдебно решение, тъй като, както разясних в точки 254—279 от настоящото заключение, Общият съд правилно е приел, че Съветът не е изпълнил задължението си да направи проверка на състоянието на правата на човека в Западна Сахара и на евентуалното въздействие от сключването на разглежданото споразумение върху този въпрос, преди да приеме спорното решение.

299. Ето защо втората част на петото основание в жалбата следва да бъде отхвърлена като неотносима.

4. По шестото основание, изведено от грешка в правото, свързана с обхвата на отмяната на спорното решение

а) Доводи на страните

300. Съветът и Комисията поддържат, че Общият съд е допуснал две грешки в правото в точка 247 от обжалваното съдебно решение, като е отменил спорното решение в частта, в която одобрява прилагането на споразумението в Западна Сахара. Всъщност в отсъствието на каквото и да било изрично позоваване на Западна Сахара в това споразумение, от съответното решение не можела да се отдели никаква обособена част, свързана с нея. Освен това обжалваното съдебно решение щяло в крайна сметка да доведе до едностранно изменение на териториалния обхват на споразумението за либерализация, а вследствие от това и на духа и същността на спорното решение. Всъщност Кралство Мароко никога нямало да приеме това споразумение, ако институциите на Съюза изрично били посочили клауза, с която от прилагането му изрично се изключва Западна Сахара.

301. Front Polisario възразява в смисъл, че отменената от Общия съд част е отделима от останалата част на спорното решение и не изменя нито духа, нито същността му, тъй като Западна Сахара представлява несамоуправляваща се територия, чиито граници са признати в международен план и е отделена от Кралство Мароко от гледна точка както на международното право, така и на правото на Съюза. Той посочва също, че тази отделимост е потвърдена от няколкократно изявления на Съвета и Комисията, че споразумението за либерализация остава в сила и продължава да поражда правно действие по отношение на Кралство Мароко въпреки постановената от Общия съд отмяна.

б) Анализ

302. Разглеждането на това основание също е част от доводите, които представям при условията на евентуалност, а именно в случай че Съдът реши, че споразумението за либерализация се прилага спрямо територията на Западна Сахара, и заключи също така, че Съветът не е изпълнил задължението си да направи проверка на всички или на определени относими обстоятелства и данни, преди да приеме спорното решение. Според мен в този случай частичната отмяна на спорното решение не следва да се критикува.

303. Следва да се припомни, че решението на Общия съд да отмени частично спорното решение се дължи на нееднозначната позиция на Съвета и Комисията, според които споразумението за либерализация не е приложимо спрямо Западна Сахара, но *de facto* се прилага към нея — нееднозначност, на която Общият съд обосновава извода си, че Front Polisario е засегнат пряко и лично.

304. Всъщност, тъй като констатира незаконосъобразност в процедурата¹⁴³ по приемане на спорното решение, която го опорочава единствено дотолкова, доколкото споразумението за либерализация се прилага спрямо Западна Сахара, Общият съд отменя спорното решение „в частта, в която одобрява прилагането на [споразумението за либерализация] в Западна Сахара“.

305. Според постоянната съдебна практика „частичната отмяна [...] е възможна само ако частта, за която се иска отмяна, може да бъде отделена от останалата част на акта [...]. Съдът нееднократно е постановявал, че това условие за отделимост не е изпълнено, когато частичната отмяна на акта би довела до изменение на неговата същност [...]. Проверката на възможността за отделяне на оспорваните разпоредби предполага да бъде разгледан обхватът на тези разпоредби, за да може да се прецени дали тяхната отмяна би изменила духа и същността на обжалваното решение [...]“¹⁴⁴.

306. В случая, противно на твърдяното от Съвета, като е отменил спорното решение в частта, в която одобрява прилагането на споразумението за либерализация в Западна Сахара, Общият съд е оспорил не правомощието на Съвета да сключи споразумение с Кралство Мароко, което да е приложимо спрямо Западна Сахара, а факта, че Съветът е одобрил сключването му, без преди това да направи проверка на всички относими към конкретния случай обстоятелства и данни.

307. Освен това Общият съд не изменя духа и същността на спорното решение с частичната отмяна, тъй като тя е свързана единствено с въпроси относно териториалния обхват на споразумението за либерализация, а не с въпроси по същество.

308. Следователно шестото основание в жалбата трябва да се отхвърли.

143 — В този смисъл Общият съд е приел не че спорното решение противоречи на основните права или на международното право, а че Съветът е имал задължение, преди да го приеме, да направи проверка съвместимо ли е спорното решение с основните права и международното право.

144 — Решение Комисия/Съвет (C-425/13, EU:C:2015:483, т. 94 и цитираната съдебна практика).

VII – По съдебните разноски

309. Съгласно член 137 и член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато Съдът се произнася окончателно по спора, той се произнася по съдебните разноски.

310. Съгласно член 138, параграф 1 от посочения правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от него, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

А – По главното искане и при условията на евентуалност

311. Тъй като считам, че Front Polisario е загубилата страна в производството по обжалване на основание на съображенията, които изложих по главното искане в точки 54—114 от настоящото заключение и при условията на евентуалност, в точки 185—194 и 211 от настоящото заключение, той следва да се осъди да заплати не само своите разноски, но и всички разноски, направени от Съвета и Комисията както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване.

312. В настоящия случай, в съответствие с член 140, параграф 1 от посочения правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от него, държавите членки, които са встъпили в делото, понасят направените от тях съдебни разноски.

313. Следователно Кралство Белгия, Федерална република Германия, Кралство Испания, Френската република и Република Португалия следва да се осъдят да понесат направените от тях съдебни разноски.

314. В съответствие с член 140, параграф 3 от посочения правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от него, Съдът може да вземе решение встъпила страна, различна от държавите членки, институциите на Съюза, държавите, които са страни по Споразумението за Европейско икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3), и държавите, членуващи в ЕАСТ, да понесе направените от нея съдебни разноски.

315. Тъй като Comader не е отправила искане във връзка с това, следва да се осъди да понесе направените от нея съдебни разноски.

Б – Отново при условията на евентуалност

316. В случай че Съдът не приеме тезата ми, че споразуменията за асоцииране и за либерализация не са приложими спрямо Западна Сахара, и постанови, че Front Polisario е засегнат пряко и лично от спорното решение, жалбата следва да се отхвърли поради съображенията, които изложих в точки 116—308 от настоящото заключение.

317. Съгласно член 138, параграфи 1 и 2 и член 184, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда, Съветът и Комисията, които ще бъдат загубилите делото страни, следва да се осъдят да понесат направените от тях съдебни разноски, както и съдебните разноски, направени от Front Polisario както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване.

318. Становището ми относно съдебните разноски на встъпилите в производството по обжалване страни, изразено в точки 312—315 от настоящото заключение, важи и при условията на евентуалност.

VIII – Заключение

319. Предвид изложените по-горе съображения предлагам на Съда:

По главното искане и при условията на евентуалност

- да отмени решението на Общия съд на Европейския съюз от 10 декември 2015 г., *Front Polisario/Съвет* (T-512/12, EU:T:2015:953), с което той отменя решение 2012/497/ЕС на Съвета от 8 март 2012 година за сключване на Споразумение под формата на размяна на писма между Европейския съюз и Кралство Мароко за реципрочни мерки за либерализация по отношение на селскостопански продукти, преработени селскостопански продукти, риба и рибни продукти, за замяна на протоколи № 1, № 2 и № 3 и приложенията към тях и за изменение на Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Кралство Мароко, от друга страна, в частта, в която одобрява прилагането на споразумението в Западна Сахара,
- да отхвърли жалбата за отмяна на *Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro* (*Front Polisario*) като недопустима,
- да осъди *Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro* (*Front Polisario*) да заплати съдебните разноски, направени от Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване, и
- да осъди Кралство Белгия, Федерална република Германия, Кралство Испания, Френската република и Република Португалия, както и Мароканската конфедерация за селско стопанство и развитие на селските региони (*Comader*) да понесат направените от тях съдебни разноски.

Отново при условията на евентуалност

- да отхвърли жалбата като неоснователна,
- да осъди Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия да понесат направените от тях съдебни разноски, както и съдебните разноски, направени от *Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro* (*Front Polisario*) както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване, и
- да осъди Кралство Белгия, Федерална република Германия, Кралство Испания, Френската република и Република Португалия, както и Мароканската конфедерация за селско стопанство и развитие на селските региони (*Comader*) да понесат направените от тях съдебни разноски.